

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ

Харківський національний університет внутрішніх справ

Сумська філія

Кафедра юридичних дисциплін

**МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
ДО СЕМІНАРСЬКИХ І ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ**

навчальної дисципліни «Кримінальний процес»

обов'язкових компонент

**освітньої програми першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
галузь знань 26 «Цивільна безпека», спеціальність 262 Правоохоронна
діяльність (правоохоронна діяльність)**

Суми 2024

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 30.08.2023 № 7

СХВАЛЕНО

Вченою радою Сумської філії
ХНУВС
Протокол від 29.08.2023 № 7

ПОГОДЖЕНО

Секцією Науково-методичної
ради
ХНУВС з юридичних дисциплін
Протокол від 29.08.2023 № 7

Розглянуто на засіданні кафедри юридичних дисциплін (протокол № 1 від
від 29.08.2023)

Розробник:

1. Викладач кафедри юридичних дисциплін Сумської філії Харківського національного університету внутрішніх справ Матус В.В.

Рецензенти:

1. Заступник директора – начальник відділу навчально-методичної роботи Сумської філії ХНУВС, кандидат юридичних наук, доцент
Науменко К. С.;
2. Суддя Сумського окружного адміністративного суду, кандидат юридичних наук Глазько С. М.

**1. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами
(денна форма навчання)**

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Семестр № 4							
Загальна частина: Загальні уявлення про правосуддя у кримінальних провадженнях. Суд, сторони та інші учасники кримінального провадження. Докази і доказування. Заходи забезпечення кримінального провадження та кримінальних процесуальних правовідносин							
Тема № 1: Поняття, сутність і завдання кримінального провадження	6	2	2	-		2	
Тема № 2: Кримінальне процесуальне законодавство України та сфера його дії	6	-	2	-	-	4	
Тема № 3: Засади кримінального провадження	6	2	-	-	-	4	
Тема № 4: Суб'єкти (учасники) кримінального процесу	8	2	2	2	-	2	
Тема № 5: Докази і доказування у кримінальному провадженні	6	2	-	2	-	2	
Тема № 6: Процесуальні строки та витрати.	6	2	-	2	-	2	

Тема № 7: Відшкодування шкоди у кримінальному провадженні.	4	-	2			2	
Тема № 8 : Заходи забезпечення кримінального провадження	8	2	2	-	-	4	
Особлива частина: Досудове розслідування. Судове провадження у першій інстанції. Судове провадження з перегляду судових рішень. Особливі порядки кримінального провадження. Виконання судових рішень. Міжнародне співробітництво під час кримінального провадження.							
Тема № 9: Загальні положення досудового розслідування	6	2	2	-	-	2	
Тема № 10: Провадження слідчих (розшукових) дій.	10	2	2	2	-	4	
Тема № 11: Повідомлення про підозру.	4	-	-	-	-	4	
Тема № 12: Зупинення та закінчення досудового розслідування	8	-	-	2	-	6	
Тема № 13: Оскарження рішень, дій чи бездіяльності під час досудового розслідування.	6	2	-	2	-	2	
Тема № 14: Підсудність та підготовче судове провадження	4	-	-	-	-	4	
Тема № 15: Судовий розгляд	6	2	-	2	-	2	
Тема № 16: Провадження з перегляду судових рішень	8	2	2	2	-	2	
Тема № 17: Виконання вироку, ухвал та постанов суду.	6	-	2	-	-	4	
Тема № 18: Особливі порядки кримінального провадження	6	2	2	-	-	2	
Тема № 19: Міжнародне співробітництво під час кримінального провадження	6	-	-	-		6	
Всього за семестр № 4:	120	24	20	16	-	60	екзам ен

2. Методичні вказівки до семінарських та практичних занять.

ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА

Тема №1. Поняття, сутність і завдання кримінального провадження

Ключові терміни та поняття до теми:

Поняття кримінального процесу; кримінально-процесуальна діяльність; завдання кримінального провадження; стадії кримінального процесу; кримінально-процесуальні функції; кримінально-процесуальні правовідносини; кримінально-процесуальна форма; кримінально-процесуальні гарантії; кримінально-процесуальні акти.

Навчальні питання до теми:

1. Поняття, сутність та значення кримінального провадження.
2. Завдання кримінального провадження.
3. Поняття стадії кримінального провадження. Система стадій кримінального провадження.
4. Кримінальні процесуальні функції.
5. Кримінально-процесуальна форма та її значення.
6. Поняття, види та значення кримінально-процесуальних гарантій.
7. Історичні форми кримінального процесу.

Під час самостійної підготовки здобувачі письмово вирішують запропоновані задачі. На занятті відбувається обговорення їх рішень та реферативних повідомлень.

1. Начальник ОВС (органу внутрішніх справ) викликав експерта-криміналіста і попросив доповісти про перебіг доручених йому експертиз у кримінальному провадженні. Начальник ОВС звернув його увагу на необхідність прискорити дослідження, оскільки всі посадові особи, які мають відношення до здійснення кримінального провадження, виконують завдання забезпечення швидкого, повного та неупередженого розслідування.

Оцініть дії начальника ОВС.

Чи є експерт-криміналіст суб'єктом виконання завдань, про які вів мову начальник ОВС?

2. Прокурор, ознайомившись з матеріалами досудового розслідування, взявши до уваги очевидність вчиненого злочину, дав вказівку слідчому закінчити досудове слідство протягом 2 тижнів з дня повідомлення особі про підозру у вчиненні злочину. Слідчий оскаржив вказівку вищестоящому прокуророві, зазначивши, що відповідно до ч. 1 ст. 219 КПК України він має право провадити досудове слідство у продовж двох місяців.

Оцініть ситуацію з точки зору завдання забезпечення швидкого, повного та неупередженого розслідування.

3. У залі судового засідання було розпочато розгляд кримінального провадження по обвинуваченню Остапчука, Мітіна і Назарука за ч. 2 ст. 296 КК України (хуліганство) і ч. 1 ст. 121 КК України (умисне тяжке тілесне ушкодження), так як вони грубо порушували громадський порядок і завдали потерпілому тяжке тілесне ушкодження. Захисник Остапчука (адвокат юридичної консультації), виходячи з того, що тілесне ушкодження міг спричинити лише один з обвинувачених, усю захисну промову присвятив обґрунтуванню вини Мітіна.

За результатами судового розгляду кримінального провадження Остапчук і Мітін були визнані винними у вчиненні злочину, а Назарук – виправданий. Потерпілий звернувся в юридичну консультацію, де адвокат за його дорученням склав апеляційну скаргу на вирок суду, в якій обґрунтовував, що вина обвинуваченого Назарука доказана наявними матеріалами в кримінальному провадженні.

Оцініть дії адвокатів з точки зору сутності кримінально-процесуальних функцій.

4. До чергової частини органу внутрішніх справ звернувся Сомов із заявою про вчинений щодо нього злочин. Прийнявши заяву, черговий ОВС пояснив Сомову, що дії по перевірці та вирішенню його заяви будуть виконуватися лише після внесення відповідних відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань, оскільки саме тоді виникають кримінально-процесуальні правовідносини, що надають співробітникам міліції відповідні повноваження.

Чи є правильним пояснення чергового ОВС?

Коли виникають та припиняються кримінально-процесуальні правовідносини?

5. Під час провадження досудового слідства по підозрі Федоренка у вчиненні правопорушення, передбаченого ч. 3 ст. 152 КК України (зґвалтування неповнолітньої), виникла необхідність провести освідування підозрюваного відповідно до вимог ст. 241 КПК України. Оскільки слідчий мав намір самостійно провести освідування підозрюваного, він запросив понятого й оглянув підозрюваного Федоренка. Про результати проведеного освідування слідчий склав акт, який підписав підозрюваний Федоренко й сам слідчий.

Ознайомившись з положеннями ст. 241 КПК України, з'ясуйте, чи не були допущені слідчим порушення кримінально-процесуальної форми. Якщо так, то які саме?

6. Слідчий викликав як свідка Федорова і під час допиту поставив йому ряд питань, що стосуються змісту листів, отриманих ним від підозрюваного. Федоров на ці питання відповідала відмовився, посилаючись на вимоги Конституції України щодо гарантій таємниці спілкування.

Чи є правильними дії Федорова? Які гарантії прав особи в кримінальному процесі встановлені Конституцією України?

7. Комендант гуртожитку у зв'язку з чисельними порушеннями порядку у вечірні години провів з участю прибиральниці та технічного працівника огляд приміщень гуртожитку. За відсутності мешканців гуртожитку вони оглянули їхні кімнати та склали відповідний акт, в якому вказали, що під час перевірки у

тумбі Зотова було знайдено 7 пляшок горілки та газовий пістолет, а у шафі Власова – близько 2 кілограм головок маку. Акт підписали прибиральниця, технічний працівник і комендант гуртожитку.

Чи законні дії коменданта гуртожитку? Назвіть гарантії недоторканності житла особи.

8. Вікторів був засуджений за ч. 1 ст. 286 КК України (порушення правил безпеки дорожнього руху або експлуатації транспорту особами, які керують транспортними засобами) до обмеження волі строком на два роки. Він визнав себе винним у тому, що керуючи автомобілем, здійснив наїзд на пішохода, завдавши йому середньої тяжкості тілесні ушкодження. Проте в апеляційній скарзі на вирок суду Вікторів написав, що під час судочинства не були забезпечені гарантії його права на захист, а саме: суд не забезпечив участь в судовому засіданні як захисника адвоката, котрий був запрошений Вікторівим, а призначив іншого. Крім того, під час досудового розслідування Вікторів не допустили до участі в проведенні автотехнічної експертизи, не надали можливості ознайомитися з матеріалами кримінального провадження.

Чи обґрунтована скарга Вікторів? У чому суть кримінально-процесуальних гарантій?

9. Під час судового розгляду кримінального провадження по обвинуваченню Франсуа Грюффон (француз) у вчиненні шахрайства суддя з'ясував, що обвинуваченому, котрий не володіє мовою судочинства, всупереч вимогам ст. 29 КПК України, на досудовому слідстві не було надано можливість скористатися послугами перекладача.

Про які процесуальні гарантії йдеться в цьому випадку та чи були вони порушені?

Питання для самоконтролю:

1. В яких значеннях вживається термін “кримінальний процес”?
2. Як співвідносяться категорії “кримінальний процес”, “кримінальне провадження”, “правосуддя у кримінальному провадженні”?
3. Які є історичні типи (форми) кримінального процесу?
4. Які завдання кримінального процесу?
5. Дайте визначення стадії кримінального процесу.
6. Які стадії існують в кримінальному процесі України?
7. Назвіть види кримінально-процесуальних функцій.
8. З якого моменту розпочинаються кримінально-процесуальні відносини і коли вони завершуються?
9. Які правовідносини вважаються кримінально-процесуальними?
10. З яких елементів складається структура кримінально-процесуальних відносин?
11. Назвіть види кримінально-процесуальних гарантій і які правові явища можна до них віднести.
12. Що таке кримінально-процесуальна діяльність?

Теми рефератів, доповідей:

1. Історичні типи (форми) кримінального судочинства.
2. Кримінальний процес як юридична наука.

3. Історія становлення та розвитку вітчизняного кримінального процесу.
4. Моральні засади кримінального судочинства.
5. Сучасні напрями удосконалення кримінально-процесуальної форми.

Завдання для самостійної та індивідуальної роботи :

1. Складіть схему системи стадій кримінального процесу України за такою формою: назва стадії, безпосередні завдання, суб'єкти провадження, які діють в даній стадії, особливості провадження в стадії, підсумкові рішення.

2. Проаналізуйте та проілюструйте взаємозв'язок кримінального процесу із запропонованими галузями права й суміжними науками: конституційне право, кримінальне право, законодавство про оперативно-розшукову діяльність, криміналістика.

Література до теми:

Основна: 3, 23, 24, 29. Допоміжна: 34, 54.

Тема № 2: Кримінальне процесуальне законодавство України та сфера його дії

Ключові терміни та поняття до теми:

Кримінально-процесуальний закон; джерела кримінально-процесуального закону України; кримінально-процесуальна норма; гіпотеза, диспозиція і санкція кримінально-процесуальної норми; тлумачення кримінального процесуального закону, дія кримінального процесуального закону у просторі, часі та за колом осіб.

Навчальні питання до теми:

1. Поняття, сутність і значення кримінально-процесуального закону.
2. Джерела кримінально-процесуального закону.
3. Поняття, види та структура кримінально-процесуальних норм.
4. Чинність кримінального процесуального закону у просторі, часі, щодо осіб.

Під час самостійної підготовки здобувачі письмово вирішують запропоновані задачі. На занятті відбувається обговорення їх рішень та реферативних повідомлень.

1. Під час кримінального провадження слідчий при складанні одного з документів зробив посилання на норму Конституції України, положення постанови Пленуму Верховного Суду України та пункт наказу Генерального прокурора України.

Прокурор вказав слідчому на недопустимість посилань у кримінально-процесуальних документах на будь-які інші, окрім Кримінального процесуального кодексу України, закони та підзаконні нормативні акти, а також

рішення вищих судових органів, оскільки вони не є джерелами кримінально-процесуального права.

Оцініть дії слідчого та роз'яснення прокурора.

2. На французькому танкері, що знаходився в порту України, відбулася бійка, під час якої одній із її учасників було нанесено тяжке ножове поранення. Капітан танкера, керівництву порту за жодної інформації, пов'язаної з цією подією не повідомив.

Оцініть ситуацію, враховуючи правила дії кримінального процесуального закону в просторі.

3. Казаков і Савченко вчинили вбивство з метою пограбування в Києві. Заволодівши грошима та особистими речами, труп закопали в лісі. Під час проведення оперативно-розшукових заходів Казаков і Савченко були затримані в Москві. Слідчий з Києва прибув до Москви для провадження невідкладних слідчих дій.

Яким кримінальним процесуальним законом повинен керуватися слідчий при провадженні слідчих дій у Москві?

4. Перебуваючи на курорті Болгарії, Сазонов на ґрунті ревності посварився з дружиною. Після посадки на літак в аеропорту Софії Сазонов почав вимагати від дружини пояснень з приводу її відсутності в готелі в день від'їзду. Під час польоту, після того як дружина відмовилася відповідати, Сазонов вдарив її ножом в обличчя. Літак здійснив посадку в Києві. Родина Сазонових проживає в Москві.

За правилами кримінального процесуального закону якої держави необхідно розслідувати цей злочин?

5. Громадянин Казахстану Логвиненко, котрий тимчасово проживає в Україні, знаходячись у службовому відрядженні в Латвії, став свідком вчинення тяжкого злочину. Через деякий час з правоохоронної установи Латвії надійшло доручення правоохоронним органам України з проханням допитати Логвиненка як свідка.

Яким кримінальним процесуальним законом слід керуватися при виконанні цього доручення?

Яким кримінальним процесуальним законом мав би керуватися слідчий з Латвії, котрий прибув би до України для допиту Логвиненка як свідка?

6. Під час провадження в Україні досудового слідства про вчинення підозрюваними Левчуком і Олійником правопорушення, передбаченого ч. 2 ст. 222 КК України (шахрайство з фінансовими ресурсами, що завдало великої матеріальної шкоди), виникла необхідність у проведенні деяких процесуальних дій в Російській Федерації та Німеччині.

У відповідності з яким кримінальним процесуальним законом будуть проведені необхідні процесуальні дії в зазначених державах?

7. Під час кримінального провадження слідчий повідомив Петрова про підозру у вчиненні правопорушення за ч. 2 ст. 286 КК України (порушення правил безпеки дорожнього руху або експлуатації транспорту особами, які керують транспортними засобами). Петров, керуючи власним автомобілем, грубо порушив правила безпеки дорожнього руху, внаслідок чого відбулося зіткнення з автомобілем, водій якого загинув на місці події. При здійсненні прокурорського нагляду прокурор заявив слідчому, що той порушив закон,

оскільки повідомив про підозру Петрова, котрий є депутатом районної ради, без згоди на те ради.

Оцініть правильність дій слідчого та суду.

8. Дипломатичний представник однієї з держав в Україні разом зі своєю дружиною здійснювали прогулянку по одному з парків міста Києва. Під час прогулянки вони стали очевидцями бійки, одному з учасників якої були завдані смертельні поранення.

Чи є можливість допитати дипломатичного представника та його дружину як свідків у кримінальному провадженні?

9. Стефанов і Мосейчук, знаходячись в кафе, вжили велику кількість спиртних напоїв та почали чіплятися до жінок, ламати меблі. Відвідувачі кафе викликали міліцію, і в той же день за заявою власника та відвідувачів кафе було розпочато досудове розслідування, під час якого були допитані свідки, проведений огляд місця події.

Наступного дня, коли Стефанов і Мосейчук протверезіли, слідчий повідомив їм, що вони обидва затримані за підозрою у вчиненні кримінального правопорушення і відносно них розпочато досудове розслідування. Стефанов, дізнавшись про це, заявив, що два дні тому він був обраний суддею районного суду, і почав вимагати, щоб кримінальне провадження було закрито, а його звільнили.

Оцініть ситуацію, враховуючи правила дії кримінального процесуального закону щодо осіб.

Питання для самоконтролю:

1. Поняття кримінального процесуального закону.
2. Система джерел кримінально-процесуального закону.
3. Структура кримінально-процесуальних норм.
4. Види кримінально-процесуальних норм.
5. Структура Кримінального процесуального кодексу України.
6. Дія кримінального процесуального закону у часі.
7. Дія кримінального процесуального закону у просторі.
8. Дія кримінального процесуального закону щодо осіб.
9. Тлумачення кримінально-процесуальних норм.
10. Значення міжнародних нормативно-правових актів для кримінального процесу України.

Теми рефератів, доповідей:

1. Напрями удосконалення кримінально-процесуального законодавства щодо процесуальної діяльності органів досудового розслідування.
2. Шляхи удосконалення кримінально-процесуального законодавства щодо процесуальної діяльності органів судової влади.
3. Тлумачення кримінального процесуального закону.
4. Судовий прецедент як джерело кримінально-процесуального права в окремих державах (на прикладі Англії, Австралії, США, Канади).

Завдання для самостійної та індивідуальної роботи :

Охарактеризуйте правила чинності кримінального процесуального закону у просторі, часі та за колом осіб за запропонованою схемою:

КРИМІНАЛЬНО-ПРОЦЕСУАЛЬНИЙ ЗАКОН					
У просторі		У часі		За колом осіб	
Правило	Винятки	Правило	Винятки	Правило	Винятки

Література до теми:

Основна: 3, 23, 24, 29. Допоміжна: 51, 52, 54, 55, 57, 60

Тема № 3: Засади кримінального провадження

Ключові терміни та поняття до теми:

Поняття засад кримінального провадження; класифікація засад кримінального процесу; конституційні засади кримінального процесу; спеціальні (галузеві) засади кримінального процесу; законність; недоторканність житла чи іншого володіння особи; недоторканність права власності; розумні строки; презумпція невинуватості та забезпечення доведеності вини; змагальність сторін та свобода в поданні ними суду своїх доказів і у доведенні перед судом їх переконливості.

Навчальні питання до теми:

1. Поняття, значення, система та класифікація засад кримінального процесу.
2. Зміст та значення засад кримінального процесу:
 - 1) верховенство права;
 - 2) законність;
 - 3) рівність перед законом і судом;
 - 4) повага до людської гідності;
 - 5) забезпечення права на свободу та особисту недоторканність;
 - 6) недоторканність житла чи іншого володіння особи;
 - 7) таємниця спілкування;
 - 8) невтручання у приватне життя;
 - 9) недоторканність права власності;
 - 10) презумпція невинуватості та забезпечення доведеності вини;
 - 11) свобода від самовикриття та право не свідчити проти близьких родичів та членів сім'ї.

Під час самостійної підготовки здобувачі письмово вирішують запропоновані задачі. На занятті відбувається обговорення їх рішень та реферативних повідомлень.

1. Хвостова звернулася із заявою до слідчого, в якій вказала, що з її сараю було викрадено майно на суму 750 грн. Вона висловила припущення, що крадіжку міг вчинити її сусід Саков, з яким у неї неприязні стосунки й який не працює та зловживає спиртними напоями. Слідчий запропонував Сидорчук особисто переговорити з Саковим і з'ясувати його причетність до цієї крадіжки, і тільки потім звернутись до нього з тим, щоб він почав досудове розслідування за цим фактом.

Чи порушив слідчий будь-яку засаду кримінального провадження?

2. Лапшину було повідомлено про підозру у вчиненні правопорушення, передбаченого ч. 2 ст. 187 КК України (розбій, вчинений за попередньою змовою групою осіб). Слідчий з метою встановлення всіх співучасників правопорушення направив начальнику поштової установи постанову, в якій вимагав усі листи, що надходять на адресу Лапшина, спочатку передавати йому, а потім направляти Лапшину.

Оцініть законність дій слідчого.

3. У районному суді м. Києва розглядалися матеріали кримінального провадження по обвинуваченню неповнолітнього Бабанова (учня 10 класу) у нанесенні тяжких тілесних ушкоджень учневі паралельного класу під час бійки в школі. У судовому засіданні з'явилися однокласники обвинуваченого та потерпілого. Батьки обвинуваченого наполягали на тому, аби однокласники були виділені з залу судового засідання, оскільки вони не хочуть зайвого розголосу цієї події. Батьки потерпілого, зі свого боку, заперечували проти цього, зазначаючи, що судовий розгляд кримінального провадження є відкритим, і хай однокласники Бабанова дізнаються з ким вони навчаються.

Яке рішення і на підставі якої засади кримінального процесу має прийняти суддя в цій ситуації?

4. У підготовчій частині судового засідання по обвинуваченню Проніна, Маслова й Захарчука у вчиненні правопорушення, передбаченого ч. 3 ст. 152 КК України (зґвалтування, вчинене групою осіб), обвинувачений Пронін заявив клопотання про проведення закритого судового засідання. Суд відмовив у задоволенні клопотання обвинуваченого, мотивуючи відмову тим, що ні потерпіла, ні інші обвинувачені не наполягають на розгляді кримінального провадження в закритому засіданні.

Чи правильно вчинив суд? Що означає гласність судового розгляду? У яких випадках допускається закритий судовий розгляд?

5. Івченко підозрювався у вчиненні правопорушення, передбаченого ч. 2 ст. 186 КК України (грабіж, вчинений повторно). Винним себе Івченко не визнав і від послуг захисника відмовився. Під час судового засідання у судових дебатах виступив прокурор, який вважав вину Івченка доказаною. Обвинувачений мав намір заперечити прокуророві в судових дебатах, але головуючий в судовому засіданні роз'яснив Івченку, що йому буде надана можливість виступити пізніше одночасно з останнім словом.

Оцініть дії головуючого. У чому суть засади змагальності?

6. Тихончук обвинувачувався у вчиненні умисного вбивства за ч. 1 ст. 115 КК України. Винним він себе не визнав і заявив клопотання про виклик і допит як свідків Сизова і Сотникова, які можуть підтвердити його алібі. Обвинувачений пояснив, що таке ж клопотання він заявляв і слідчому, але той

його не задовольнив. Суд відхилив клопотання обвинуваченого, вказавши в ухвалі, що в кримінальному провадженні досліджено достатню кількість доказів, що підтверджують вину Тихончука. Суд допитав свідків Бондарева, Філіпова, Кузнецову, а також оголосив показання, що були надані на досудовому слідстві Михайловим і Степанчуком, котрі не з'явилися в суд з поважних причин. Усі вони викривали Тихончука у вчиненні злочину. Посилаючись у вирокі на показання цих свідків, суд визнав Тихончука винним.

Чи правильно діяв суд? Які засади кримінального провадження лежать в основі вирішення цього питання?

7. Увечері у міському сквері працівники міліції почули крики жінки про допомогу. Ними був затриманий Сєдих, котрий намагався зґвалтувати Лаптеву. Сєдих і Лаптева були доставлені до ОВС, де Лаптева заявила про те, що вона не бажає, щоб про цю подію стало відомо. Проте враховуючи, що Сєдих раніше двічі судимий, нещодавно звільнився з місць позбавлення волі, слідчий прийняв рішення про початок досудового розслідування за ч. 1 ст. 152 КК України (зґвалтування).

Оцініть рішення слідчого з позицій засади публічності.

8. Самсонова була очевидцем того, як Носов, який працює разом з нею на базі і з яким вона перебуває в інтимних стосунках, неодноразово вчиняв крадіжки продукції. Згодом Носова повідомили про підозру у вчиненні правопорушень, а Самсонова була викликана на допит як свідок. На допиті Самсонова дала неправдиві показання, повідомивши, що вона нічого не знає про неправомірні дії Носова. Підозрюваний Носов на допитах заперечував свою вину. Тоді слідчий заявив Носову, що якщо він не розкаже всю правду і не переконає Самсонову все розказати, то він вимушений буде розповісти дружині Носова про його інтимні стосунки з Самсоновою.

Чи допущені в цій ситуації порушення закону? У чому вони полягають?

9. До районного управління міліції надійшло повідомлення від одного з мешканців будинку № 12 по вул. Лісовій про те, що двоє невідомих, розбивши скло у вікні, проникли до квартири його сусіда Яценка, що перебуває у закордонному відрядженні. За цим повідомленням було прийнято рішення про початок досудового розслідування і проведено огляд місця події в квартирі Яценка, під час якого були зафіксовані сліди вчинення квартирної крадіжки.

Яценко, після прибуття з відрядження, подав скаргу прокуророві на дії працівників міліції, зазначивши, що вони порушили його конституційне право на недоторканність житла, оскільки проводили огляд квартири без рішення суду, а злочинців все одно не затримали.

Чи обґрунтована скарга Яценка? Чи допущено порушення кримінального процесуального закону в цій ситуації? Чи порушенні засади кримінального провадження?

Питання для самоконтролю:

1. Як ви розумієте поняття “засада кримінального процесу”?
2. Чому йдеться мова про систему засад, а не про їх сукупність?
3. Які засади кримінального процесу проголошені у міжнародно-правових документах і як вони реалізуються в Україні?
4. Що таке конституційні засади, назвіть їх?

5. Які погляди щодо класифікації засад існують у спеціальній літературі?
6. Розкрийте зміст кожної з відомих вам засад.
7. У чому полягає засада публічності? Чи відрізняється вона від засади гласності?
8. Який зміст засади диспозитивності у кримінальному процесі?
9. Чи закріплена в законі засада презумпції невинуватості та забезпечення доведеності вини?

Теми рефератів, доповідей:

1. Забезпечення права на свободу та особисту недоторканність під час кримінального провадження.
2. Засада недоторканності житла чи іншого володіння особи та її реалізація у кримінальному провадженні.
3. Презумпція невинуватості та забезпечення доведеності вини як засада кримінального процесу.
4. Змагальність та свобода в поданні особами до суду доказів і диспозитивність як засади кримінального судочинства.
5. Свобода від самовикриття та право не свідчити проти близьких родичів та членів сім'ї як конституційна засада правосуддя у кримінальному провадженні.

Завдання для самостійної та індивідуальної роботи :

1. Розподіліть усі відомі вам засади кримінального провадження України за запропонованою схемою:

ЗАСАДИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ		
<i>Загальноправові</i>	<i>Міжгалузеві</i>	<i>Галузеві</i>

2. Надайте характеристику засаді кримінального провадження, заповнивши таку таблицю:

МОВА, ЯКОЮ ЗДІЙСНЮЄТЬСЯ КРИМІНАЛЬНЕ ПРОВАДЖЕННЯ				
Нормативне джерело закріплення	Зміст засади	Винятки з основного змісту засади	Поняття особи, що не володіє мовою кримінального провадження	Права осіб, що беруть участь у справі та не володіють мовою кримінального провадження

Література до теми:

Основна: 3, 23, 24, 26, 29. Допоміжна: 34, 54.

Тема 4. Суб'єкти (учасники) кримінального провадження

Ключові терміни та поняття до теми:

Суб'єкти кримінального провадження; сторони кримінального провадження; процесуальне становище; правовий статус; процесуальні права і

обов'язки; суд; суддя; прокурор; слідчий; слідчий суддя; керівник органу досудового розслідування; підозрюваний; обвинувачений; захисник; потерпілий; цивільний позивач; цивільний відповідач; законний представник цивільного позивача; представник потерпілого, цивільного позивача, цивільного відповідача; експерт; спеціаліст; свідок; секретар судового засідання; понятий; перекладач; заявник; судовий розпорядник.

Навчальні питання до теми:

1. Поняття і класифікація суб'єктів кримінального провадження.
2. Суд (суддя), слідчий суддя як суб'єкти кримінально-процесуальної діяльності.
3. Прокурор у кримінальному процесі.
4. Правовий статус органів і посадових осіб, які здійснюють досудове розслідування (органів досудового розслідування).
5. Підозрюваний, обвинувачений, їх процесуальне становище.
6. Перекладач, поняті, заявник, секретар судового засідання, судовий розпорядник, їх права та обов'язки.
7. Потерпілий та його представник у кримінальному процесі. Їх процесуальний статус.
8. Правове становище цивільного позивача та цивільного відповідача та їх представників у кримінальному провадженні.
9. Захисник у кримінальному процесі, його права та обов'язки. Обов'язкова участь захисника.
10. Свідок у кримінальному процесі, його права та обов'язки.
11. Експерт і спеціаліст у кримінальному процесі, їх роль, повноваження і відмінність у процесуальному становищі.
12. Відводи суб'єктів кримінального провадження.

Під час самостійної підготовки здобувачі письмово вирішують запропоновані задачі. На занятті відбувається обговорення їх рішень та реферативних повідомлень.

1. Під час судового розгляду у кримінальному провадженні обвинувачений Вялов заявив відвід прокурору, котрий брав участь у досудовому розслідуванні як державний обвинувач на тій підставі, що він сам проводив досудове слідство у кримінальному провадженні, а тому він не може бути об'єктивним обвинувачем. Суд відхилив заявлений обвинуваченим відвід, мотивуючи це тим, що прокурор і під час досудового слідства, і в судовому засіданні здійснює одну функцію – обвинувачення.

Оцініть рішення суду. Чи підлягає відводу прокурор в описаній ситуації? Чи змінилася б відповідь, якби відвід був заявлений прокуророві, що затверджував обвинувальний акт у кримінальному провадженні?

2. Ознайомившись з матеріалами кримінального провадження, прокурор дійшов висновку, що підозрюваний Шкурко, котрий свою вину у вчиненні інкримінованого йому злочину, не визнає, дає неправдиві показання. З метою отримання від підозрюваного необхідних показань, прокурор дав вказівку

слідчому, що здійснював це кримінальне провадження, вирішити питання про зміну запобіжного заходу відносно Шкурка на більш суворий.

Як повинен діяти слідчий? Що означає обов'язковість вказівок прокурора у кримінальному провадженні?

3. У кримінальному провадженні по підозрі Соколова у вчиненні умисного вбивства Озерова до слідчого звернулися з заявою про залучення їх до провадження як потерпілими батько, матір, рідний брат і дружина Озерова.

Як повинен діяти слідчий?

4. З квартири потерпілого Зайцева були викрадені його речі на суму 3870 гривень, а також речі, що належать його товаришу Марченку, на суму 1100 гривень. Потерпілий Зайцев надав слідчому позовну заяву про визнання його цивільним позивачем на суму 4970 гривень. Від Марченка також надійшла заява про визнання його цивільним позивачем у цьому кримінальному провадженні на суму 1100 гривень.

Як слід вирішити заявлені клопотання?

5. Підозрюваний Барабанов під час допиту заявив, що свою вину у вчиненні вимагання не визнає й злочину не вчиняв, оскільки з потерпілим не знайомий, ніколи його не бачив, в момент діяння перебував з друзями на риболовлі. Перевіркою заявленого підозрюваним Барабановим алібі, було встановлено неправдивість повідомлених ним фактів.

Чи можна притягнути Барабанова до відповідальності за повідомлення завідомо неправдивої інформації? Якщо так, то до якого її виду?

6. Волощук був затриманий в момент продажу наркотичних засобів. Відносно нього було розпочато досудове розслідування за ч. 1 ст. 307 КК України (незаконний збут наркотичних засобів). Волощук звернувся до слідчого з клопотанням про допуск до участі у кримінальному провадженні як захисника батька його дружини Григорчука, котрий не має юридичної освіти, проте зможе виконати функцію захисника краще будь-якого адвоката.

Як вирішити заявлене клопотання? Чи може Григорчук бути захисником у даному кримінальному провадженні?

7. На підвір'ї багатоквартирного будинку відбулася бійка, внаслідок якої неповнолітньому Бережному були завдані тяжкі тілесні ушкодження. Під час провадження досудового розслідування було встановлено, що очевидцем цієї події міг бути 9-річний Солодко Олег.

Чи може Солодко бути допитаним як свідок у кримінальному провадженні?

8. Дубовий, який був запрошений для участі в обшуку як спеціаліст, звернувся до слідчого з проханням вручити йому копію документа про залучення його в процес, а також перелік його прав.

Чи підлягає це клопотання задоволенню? Як оформлюється залучення спеціаліста в кримінальний процес?

9. У кримінальному провадженні по підозрі Носова у вчиненні правопорушення, передбаченого ч. 4 ст. 296 КК України (хуліганство, вчинене із застосуванням вогнепальної зброї), слідчий викликав на допит як свідка Корчагіна. Разом з ним до слідчого прийшла дружина Корчагіна, яка пояснила, що її чоловік хворий на психічну хворобу, лікується в лікарні й навряд чи зможе давати показання. Слідчий витребував і приєднав до матеріалів кримінального

провадження копію медичної довідки про захворювання Корчагіна і, враховуючи психічний характер цього захворювання, відмовився від його допиту.

Чи правильно вчинив слідчий? Хто не може бути допитаний як свідок у кримінальному процесі?

Питання для самоконтролю:

1. Поняття суб'єктів кримінально-процесуальної діяльності.
2. Класифікація суб'єктів кримінального процесу.
3. Суд як орган правосуддя. Повноваження суду.
4. Роль і основні повноваження прокурора на всіх стадіях кримінального процесу.
5. Повноваження прокурора в суді.
6. Повноваження слідчого і керівника органу досудового розслідування.
7. Захисник у кримінальному провадженні, його права та обов'язки.
8. Обов'язкова участь захисника у кримінальному провадженні.
9. Обвинувачений, його права та обов'язки.
10. Підозрюваний, його права та обов'язки.
11. Потерпілий, його права та обов'язки.
12. Цивільний позивач та цивільний відповідач у кримінальному процесі, їх права та обов'язки.
13. Представник потерпілого, цивільного позивача і цивільного відповідача. Їх права та обов'язки. Законний представник цивільного позивача.
14. Поняття свідка, його права та обов'язки в кримінальному провадженні.
15. Експерт у кримінальному процесі, права та обов'язки експерта.
16. Спеціаліст у кримінальному судочинстві, його права та обов'язки.
17. Поняттий і його процесуальне становище.

Теми рефератів, доповідей:

1. Роль органів досудового розслідування у реалізації кримінально-процесуальних функцій.
2. Забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному провадженні.
3. Забезпечення прав і законних інтересів підозрюваного (обвинуваченого) в кримінальному процесі.
4. Слідчий суддя, його права і обов'язки при здійсненні судового контролю за дотриманням прав, свобод та інтересів у кримінальному провадженні.
5. Роль спеціаліста у кримінальному провадженні.

Завдання для самостійної та індивідуальної роботи :

Заповніть запропоновану схему, розподіливши усіх суб'єктів кримінального процесу залежно від інтересу, що має цей суб'єкт у кримінальному провадженні:

СУБ'ЄКТИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

— *Державні органи та посадові особи, що здійснюють кримінальне провадження* —

— **Суб'єкти, що мають власний інтерес у кримінальному провадженні** —

— **Суб'єкти, що захищають або представляють інтереси інших осіб** —

— **Суб'єкти, що не мають інтересу в кримінальному провадженні** —

2. Охарактеризуйте процесуальний статус суб'єктів: слідчий, обвинувачений, підозрюваний, свідок, заповнивши таку таблицю:

СЛІДЧИЙ			
Правова підстава участі особи в кримінальному провадженні	Обов'язки	Права	Види юридичної відповідальності

3. Визначте відмінності процесуального статусу експерта та спеціаліста у кримінальній провадженні, за запропонованими в таблиці пунктами:

	ЕКСПЕРТ	СПЕЦІАЛІСТ
<i>Мета залучення в кримінальний процес</i>		
<i>Правова підстава участі в кримінальному процесі</i>		
<i>Наслідки невиконання процесуальних обов'язків</i>		
<i>Оформлення результатів діяльності</i>		

Література до теми:

Основна: 3, 8, 14, 23, 24, 29. Допоміжна: 34, 45, 54, 55.

Тема 5. Докази і доказування у кримінальному провадженні

Ключові терміни та поняття до теми:

Кримінально-процесуальне доказування; доказове право; теорія доказів; процес доказування; суб'єкти кримінально-процесуального доказування; предмет та межі доказування; докази; класифікація доказів; процесуальні джерела доказів; показання свідка, потерпілого, підозрюваного, обвинуваченого; висновок експерта; речові докази; документи.

Навчальні питання до теми:

1. Поняття і класифікація доказів.
2. Характеристика процесуальних джерел доказів.
3. Поняття, значення та мета кримінально-процесуального доказування.
4. Предмет та межі доказування.
5. Суб'єкти доказування.
6. Поняття і класифікація доказів та їх процесуальних джерел.
 1. Збирання, перевірка доказів та їх процесуальних джерел.
 2. Оцінка доказів та їх процесуальних джерел.
 1. Умови та процесуальний порядок визнання доказів недопустимими.
 2. Моральні засади доказування у кримінальному процесі.

Під час самостійної підготовки здобувачі письмово вирішують запропоновані задачі. На занятті відбувається обговорення їх рішень та реферативних повідомлень.

1. Слідчий викликав як свідка приватного нотаріуса Шмельову і запропонував їй дати відповіді на питання про дату, час та інші обставини відвідування нотаріуса підозрюваним Головачем, а також про зміст вчинених нею нотаріальних дій. Шмельова відповісти на будь-які питання слідчого відмовилася, вказавши на неможливість розкриття професійної таємниці нотаріуса.

Чи є законною відмова нотаріуса Шмельової від давання показань? Як повинен діяти слідчий в цій ситуації?

2. У кримінальному провадженні по факту вбивства, слідчий допитав як свідків таких осіб:

- а) Баранова, учня 5-го класу загальноосвітньої школи;
- б) Ковальову, пенсіонерку, яка не вміє писати та читати;
- в) Шмарова, працівника карного розшуку РУВС;
- г) Платова, працівника дипломатичної установи в Україні.

Чи можуть показання цих осіб бути джерелом доказів у кримінальному провадженні?

3. Дубов підозрювався у вчиненні грабежу Голубової. Дубов винним себе не визнав і повідомив, що на момент вчинення правопорушення він був у кіно зі своєю знайомою Шаповаловою. Шаповалова на допиті цей факт підтвердила. Потерпіла Голубова при проведенні пред'явлення для впізнання вказала на Дубова як на того, хто вчинив відносно неї грабіж. Свідок Щукін на допиті

повідомив, що Шаповалова розповідала йому про пограбування Голубової й про те, що вона дала слідчому неправдиві показання.

Перерахуйте наведені тут докази та їх процесуальні джерела, здійсніть їх класифікацію.

4. Бизов підозрювався у вчиненні умисного вбивства. На допиті він заявив, що злочин вчинити не міг, тому що в цей день знаходився у відрядженні в іншому місті. На підтвердження цього факту він пред'явив залізничні квитки в обидва напрями.

Визначте джерела доказів і самі докази в цій ситуації. Класифікуйте їх.

5. Під час кримінального провадження слідчий зібрав 5 обвинувальних непрямих доказів вини підозрюваного у вчиненні інкримінованого злочину. Проте сам підозрюваний свою вину заперечував. Слідчий закінчив провадження досудового слідства, склав обвинувальний акт і направив матеріали кримінального провадження прокуророві.

Оцініть рішення слідчого. Чи правильно визначив слідчий межі доказування в цьому провадженні?

6. Сомов був затриманий за вчинення хуліганських дій в автобусі, в якому знаходилися 22 пасажирів.

Чи слід допитувати усіх пасажирів автобусу як свідків? Що представляють собою межі доказування та як вони співвідносяться з предметом доказування?

7. Під час допиту як свідка у кримінальному провадженні про хуліганство Серова повідомила, що безпосередньо вона хуліганських дій не бачила, проте чула в дворі розмови про обставини цього злочину.

Чи має доказове значення інформація, повідомлена Серовою?

8. Обвинувачений в ухиленні від сплати податків Фесенко та його захисник адвокат Березов їхали вдвох в автомобілі під керуванням Фесенка. Під час цієї поїздки Фесенко не впорався з керуванням і здійснив наїзд на пішохода, завдавши йому тяжкі тілесні ушкодження. За фактом дорожньо-транспортної пригоди було розпочато досудове розслідування, в якій адвокат Березов був викликаний для допиту як свідок, проте останній давати показання відмовився, мотивуючи це тим, що він не може надавати інформацію про свого підзахисного.

Чи є законною відмова адвоката Березова від давання показань?

9. Як свідок у кримінальному провадженні про злісне хуліганство був допитаний Барчук. Він підтвердив факт вчинення Власенком правопорушення з використанням холодної зброї (ножа). Захисник обвинуваченого заявив клопотання про визнання показань свідка Барчука недостовірними, оскільки в нього поганий зір, він носить окуляри й тому не міг правильно сприйняти обставини події та дати адекватні показання про них.

Яке рішення повинен прийняти суддя, враховуючи наведені обставини?

Питання для самоконтролю:

1. Поняття та елементи кримінально-процесуального доказування?
2. Які норми складають доказове право?
3. Яким чином збираються докази та їх джерела?
4. За якими правилами перевіряються докази та їх джерела?

5. Які існують процесуальні правила оцінки доказів та їх процесуальних джерел?
6. Що означає належність і допустимість доказів та їх джерел?
7. У чому полягає зміст предмету кримінально-процесуального доказування?
8. Що треба розуміти під межами і обсягом доказування у кримінальному процесі?
9. Хто відноситься до суб'єктів кримінально-процесуального доказування і на кого покладений обов'язок доказування у кримінальному провадженні?
10. Що треба розуміти під доказами та їх процесуальними джерелами в кримінальному процесі?
11. Яка існує класифікація доказів та їх джерел у кримінальному процесі?
12. Хто вважається свідком у кримінальному процесі? Які свідок має права, обов'язки і за що несе відповідальність?
13. Які відомості складають предмет показань свідка і потерпілого?
14. У чому полягають правила оцінки показань свідка і потерпілого?
15. Які відомості складають предмет показань підозрюваного і обвинуваченого, в чому полягають їх різновидності і правила оцінки?
16. В яких випадках призначення експертизи в кримінальному провадженні є обов'язковим?
17. Що таке висновок експерта, його доказове значення у кримінальному процесі?
18. Що являють собою речові докази і в чому полягає порядок їх зберігання. Як вирішується питання про долю речових доказів?

Теми рефератів, доповідей:

1. Правові гарантії у кримінально-процесуальному доказуванні.
2. Непрямі докази в кримінальному процесі.
3. Встановлення об'єктивної істини як мета кримінально-процесуального доказування.
4. Використання результатів оперативно-розшукових заходів під час кримінально-процесуального доказування.
5. Презумпції в кримінально-процесуальному доказуванні.
6. Висновок експерта як джерело доказів.
7. Речові докази у кримінальному процесі.

Завдання для самостійної та індивідуальної роботи :

1. Охарактеризуйте юридичні ознаки доказів у кримінальному процесі за такою схемою:

ЮРИДИЧНІ ОЗНАКИ ДОКАЗІВ

	<i>Належність доказу —</i>
--	----------------------------

Достовірність доказу —

Допустимість доказу —

Достатність доказів —

2. Надайте характеристику сутності та змісту кримінально-процесуального доказування, заповнивши таку таблицю:

КРИМІНАЛЬНО-ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ДОКАЗУВАННЯ			
Поняття	Мета	Елементи	Значення

Література до теми:

Основна: 3, 6, 11, 13, 23. Допоміжна: 34, 35, 47, 49, 54.

Тема № 6. Процесуальні строки і витрати

Ключові терміни та поняття до теми:

Процесуальні строки; класифікація процесуальних строків; порядок обчислення процесуальних строків; подовження, зупинення і відновлення процесуальних строків; процесуальні витрати; види процесуальних витрат; визначення розміру та розподіл процесуальних витрат; витрати, що покладаються на державу; рішення щодо процесуальних витрат.

Навчальні питання до теми:

- 1. Поняття, види та значення процесуальних строків у кримінальному процесі.
- 2. Порядок обчислення процесуальних строків.
- 3. Поняття і види процесуальних витрат.
- 4. Визначення розміру та розподіл процесуальних витрат.

Під час самостійної підготовки здобувачі письмово вирішують запропоновані задачі. На занятті відбувається обговорення їх рішень та реферативних повідомлень.

1. 1. 10 грудня 2012 року о 20 год. 00 хв. Король звернувся до міліції з заявою про викрадення з його квартири грошей на суму 10 тис. гривень. Відповідно до ч.1 ст. 214 КПК України слідчий зобов’язаний не пізніше 24 годин після подання заяви внести відповідні відомості до Єдиного реєстру досудових розслідувань та розпочати розслідування. Враховуючи цю вимогу закону, відомості були внесені до Єдиного реєстру досудових розслідувань 11 грудня 2012 року о 20 год. 50 хв.

Чи відбулося в даному випадку порушення норм кримінального процесуального законодавства?

2. 20 листопада 2012 року Пояркова звернулася до міліції з заявою про те, що коли вона поверталася з роботи до дому, незнайомі чоловіки вирвали у неї з рук сумочку з грошима та мобільним телефоном і зникли. 21 листопада 2012 року відомості про це кримінальне правопорушення були внесені до Єдиного реєстру досудових розслідувань та розпочато розслідування. Під час досудового провадження було встановлено, що кримінальне правопорушення вчинено Пінчуком, якому 15 грудня 2012 року було оголошено про підозру.

Визначте дату закінчення строку досудового розслідування враховуючи вимоги ст. 219 КПК України.

Який порядок обчислення процесуальних строків, які визначаються місяцями?

3. 30 жовтня 2012 року Сидоренку було повідомлено, що він підозрюється у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч.4 ст.186 КК України (грабіж вчинений у великих розмірах). В даному кримінальному провадженні, враховуючи вимоги ст. 219 КПК України, 2 січня 2013 року прокурором був затверджений обвинувальний акт та направлений до суду.

Чи порушив слідчий визначений законом строк досудового розслідування, якщо врахувати, що 31 грудня 2012 року та 1 січня 2013 року – це неробочі дні?

4. 20 грудня 2012 року о 15 год. 00 хв. Мартинюка було затримано на підставі п.2 ч.2 ст.207 КПК України. 23 грудня о 11 год. 20 хв. щодо нього слідчим суддею була винесена ухвала про обрання запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою строком 50 днів.

Визначте дату закінчення дії ухвали про обрання запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою.

Чи зміниться ця дата, якщо вона буде припадати на неробочий день?

5. 7 січня о 10 год. 00 хв. Петров був затриманий уповноваженою службовою особою на підставі п.1 ч.1 ст.208 КПК України. 10 січня о 9 год. 50 хв., відповідно до вимог ст. 211 КПК України, Петров був доставлений до суду для розгляду клопотання про застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою. За результатами розгляду клопотання слідчий суддя постановив ухвалу про обрання щодо Петрова запобіжного заходу у вигляді застави, і тому він був звільнений з-під варти 10 січня о 11 год. 00 хв.

Чи відбулося в описаній ситуації порушення норм кримінально-процесуального законодавства?

Якщо так, то яких саме?

6. Слідчий запланував провести слідчий експеримент на 20 січня 2013 року та залучити до нього потерпілого Литвинчука.

Визначте дату, коли потерпілий має отримати повістку про виклик або бути повідомленим іншим шляхом (враховуючи вимоги ст. 135 КПК України).

7. В ході кримінального провадження, яке здійснювалося в м. Києві, з Херсонської та Одеської областей викликалися як свідки троє осіб, кожний з яких, у зв'язку з виїздом до місця провадження досудового розслідування, був відсутній на роботі 4 дні. Ряд слідчих дій провадилися слідчим у Львові, куди він виїжджав у відрядження. У кримінальному провадженні також було проведено 2 експертизи, які виконувалися співробітниками експертної установи.

Під час провадження допиту одного із свідків, який не володів українською мовою, був присутній перекладач.

Визначте процесуальні витрати в описаній ситуації.

8. Медведенко, який вчинив умисне вбивство з корисливих мотивів, був німий. Під час кримінального провадження від послуг захисника він відмовився.

Чи будуть процесуальні витрати під час повідомлення Медведенку про підозру?

Якщо так, то з чого вони будуть складатися?

Питання для самоконтролю:

1. Процесуальні строки та їх значення у кримінальному процесі.
2. Яка існує класифікація строків у кримінальному процесі?
3. Який порядок встановлення процесуальних строків прокурором, слідчим суддею, судом.?
4. Який порядок обчислення процесуальних строків?
5. У яких випадках процесуальні строки не вважаються пропущеними?
6. Які наслідки порушення процесуальних строків?
7. Який порядок поновлення процесуальних строків?
8. Що таке процесуальні витрати?
9. Які є види процесуальних витрат?
10. Який порядок зменшення розміру процесуальних витрат або звільнення від їх оплати, відстрочення та розстрочення процесуальних витрат.
11. Який процесуальний порядок розподілу процесуальних витрат?
12. Які витрати, що покладаються на державу?

Теми рефератів, доповідей:

1. Європейські стандарти визначення строків та їх дотримання у кримінальному процесі.
2. Порядок продовження, зупинення та поновлення процесуальних строків.
3. Безоплатна правова допомога у кримінальному провадженні.

Завдання для самостійної та індивідуальної роботи :

1. Законспектуйте основні положення:
 - Закону України “Про безоплатну правову допомогу” від 2 червня 2011 року // Відомості Верховної Ради України.– 2011, № 51, Ст. 577. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3674-17>
 - Рішення Європейського суду з прав людини у справі “Харченко проти України” (Заява № 40107/02). – режим доступу – <http://court.gov.ua/sud2590/2536/233223/12321/>

Література до теми:

Основна: 3, 23, 24, 29. Допоміжна: 34, 54.

Тема № 7: Відшкодування шкоди у кримінальному провадженні.

Ключові терміни та поняття до теми:

Відшкодування шкоди потерпілому, завданої кримінальним правопорушенням; цивільний позов у кримінальному провадженні; позовна заява; підстави і порядок пред'явлення цивільного позову; процесуальні засоби забезпечення відшкодування шкоди; шкода, завдана незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю органу, що здійснює оперативно-розшукову діяльність, досудове розслідування, прокуратури та суду.

Навчальні питання до теми:

1. Поняття та види шкоди, яка підлягає відшкодуванню (компенсації) у кримінальному провадженні.
2. Поняття та значення цивільного позову у кримінальному провадженні.
3. Предмет, підстави пред'явлення та порядок вирішення цивільного позову у кримінальному провадженні.
4. Відшкодування майнової (моральної) шкоди, завданої незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю правоохоронних органів та суду.

Під час самостійної підготовки здобувачі письмово вирішують запропоновані задачі. На занятті відбувається обговорення їх рішень та реферативних повідомлень.

1. В результаті нанесення Мироненку тяжких тілесних ушкоджень двома невідомими особами він втратив зір. В ході досудового розслідування кримінального правопорушення не вдалося встановити осіб, які його вчинили.

Чи має право Мироненко на відшкодування шкоди, завданої кримінальним правопорушенням?

Якщо так, то хто повинен її відшкодовувати та якими нормами це регламентовано?

2. 19-річний Туренко разом з 13-річним Єгоровим вчинили крадіжку автомобіля, що належав Завадському. Катаючись на викраденому автомобілі, вони, не впоравшись з керуванням, вдарилися в огорожу та пошкодили автомобіль на суму 2500 гривень. Від потерпілого Завадського надійшла позовна заява про відшкодування йому шкоди, завданої кримінальним правопорушенням.

Хто бути нести цивільну відповідальність за заподіяну шкоду?

Яким чином особа, якій заподіяно шкоду кримінальним правопорушенням, набуває статус цивільного позивача у кримінальному провадженні?

3. Керуючи автомобілем, що належав ремонтно-будівельному управлінню, Грабчук допустив перевищення швидкості і, не впоравшись з керуванням, виїхав на тротуар, де здійснив наїзд на підлітка. Протягом 23 днів потерпілий перебував на лікуванні в лікарні, потім, за рекомендацією лікарів, – у санаторії. Під час досудового провадження постало питання про відшкодування матеріальних витрат в розмірі 12000 гривень, пов'язаних з придбанням ліків, санаторним лікуванням, посиленням харчуванням потерпілого. Види витрат і їх розмір підтверджені відповідними довідками.

Яка шкода має бути відшкодована?

Хто вправі пред'явити цивільний позов про відшкодування шкоди, завданої кримінальним правопорушенням?

Хто буде нести цивільну відповідальність за шкоду, заподіяну кримінальним правопорушенням, яке вчинив Грабчук?

4. Назарук і Шевчук на вулиці напали на Гаврилова, забрали в нього мобільний телефон і, аби уникнути переслідування, побили його. Гаврилову були завдані середньої тяжкості тілесні ушкодження. Протягом 19 днів він знаходився в лікарні, 8 днів лікувався амбулаторно. Гаврилов заявив цивільний позов у якому вимагав відшкодувати йому різницю в заробітній платі у зв'язку з лікарняним, а також вартість мобільного телефону та пошкодженої куртки. Адміністрація лікарні, де перебував Гаврилов, пред'явила позов про відшкодування 6000 гривень, витрачених лікарнею на його лікування та харчування.

Оцініть ситуацію.

Яка шкода і кому має бути відшкодована?

Чи зобов'язаний цивільний позивач доказувати розмір завданої йому шкоди?

5. Якимов, який є потерпілим у кримінальному провадженні про порушення правил безпеки дорожнього руху (ч. 1 ст. 286 КК України), пред'явив цивільний позов. Він просив стягнути з винного різницю в заробітній платі, що виникла внаслідок його перебування на лікарняному, вартість придбаних ліків, а також 1000 гривень, які він мав отримати за виконання замовлення по виготовленню ювелірної прикраси.

Чи слід задовольнити вимоги Якімова, якщо так, то які саме?

6. Із роздягальні басейну Гунько викрав шкіряну куртку, що належала Семенову. Потерпілий, а також його батьки, допитані як свідки, заявили, що заплатили за неї на речовому ринку 2460 гривень. Висновком товарознавчої експертизи вартість куртки була визначена в розмірі 1000 гривень.

Визначте характер і розмір завданої потерпілому шкоди в описаній ситуації.

Яке значення має правильне встановлення розміру шкоди?

Які види шкоди передбачені кримінально-процесуальним законом?

7. Рогоза, Потапов і Дончук визнані судом винним у вчиненні крадіжки з магазину, Бойко – у заздальгідь не обіцяному зберіганні майна, завідомо здобутого злочинним шляхом, а Климов – у заздальгідь не обіцяному придбанні майна, завідомо здобутого злочинним шляхом. Гаврилов, який безпосередньо брав участь у вчиненні крадіжки, втік після оголошення йому про підозру і його місцезнаходження не було відоме. У зв'язку з цим матеріали кримінального провадження відносно Гаврилова були виділені в окреме провадження, яке було зупинено на підставі п.2 ч.1 ст.280 КПК України. Шкода, завдана кримінальним правопорушенням, була визначена в розмірі 9000 гривень, і за позовом адміністрації магазину суд прийняв рішення про стягнення цієї суми солідарно з Рогози, Потапова, Дончука, Бойка, Климова і Гаврилова.

Оцініть рішення суду.

Чи вправі суд вирішувати питання про відшкодування шкоди за відсутності цивільного позову в кримінальному провадженні?

Питання для самоконтролю:

1. Яка шкода яка підлягає відшкодуванню (компенсації) у кримінальному провадженні?
2. Хто має право на компенсацію шкоди за рахунок Державного бюджету України?
3. Які підстави для заявлення цивільного позову у кримінальному процесі?
4. У чому полягають переваги спільного розгляду кримінального провадження та цивільного позову?
5. Який порядок пред'явлення цивільного позову в кримінальному провадженні?
6. Форма та зміст позовної заяви.
7. На кому лежить обов'язок доказування цивільного позову в кримінальному провадженні?
8. Якими процесуальними заходами забезпечується відшкодування шкоди, завданої кримінальним правопорушенням?
9. Які рішення може ухвалити суд щодо цивільного позову, заявленого у кримінальному провадженні?
10. Які наслідки неприбуття в судові засідання цивільного позивача і цивільного відповідача чи їх представників?

Теми рефератів, доповідей:

1. Право потерпілого на відшкодування шкоди, завданої кримінальним правопорушенням, у нормах міжнародного права.
2. Кримінально-процесуальні гарантії права потерпілого на відшкодування (компенсацію) шкоди у кримінальному провадженні.
3. Цивільний позов як кримінально-процесуальний засіб забезпечення прав і законних інтересів осіб, яким злочином завдано шкоди.

Завдання для самостійної та індивідуальної роботи :

Законспекуйте основні положення:

- закону України від 1 грудня 1994 року “Про порядок відшкодування шкоди, завданої громадянину незаконними діями органів дізнання, досудового слідства, прокуратури і суду”;
- Рішення Європейського суду з прав людини у справі “Третьяков проти України (заява №16698/05) рішення від 29 вересня 2011 року – режим доступу – http://court.gov.ua/sud0190/about/sudova_praktyka/tretyakov/

Література до теми:

Основна: 3, 23, 24, 29. Допоміжна: 34.

Тема № 8. Заходи забезпечення кримінального провадження

Ключові терміни та поняття до теми:

Заходи забезпечення кримінального провадження та їх види; виклик слідчим, прокурором, судовий виклик і привід; накладення грошового стягнення; тимчасове обмеження у користуванні спеціальним правом;

відсторонення від посади; тимчасовий доступ до речей і документів; тимчасове вилучення майна; арешт майна; запобіжні заходи та їх види; порядок, підстави та мета застосування запобіжних заходів; особисте зобов'язання; особиста порука; застава; домашній арешт; застосування електронних засобів контролю; тримання під вартою; затримання та його види; застосування запобіжних заходів щодо неповнолітніх.

Навчальні питання до теми:

1. Загальна характеристика системи та видів заходів забезпечення кримінального провадження.
2. Загальні правила застосування заходів забезпечення кримінального провадження.
3. Процесуальний порядок та мета застосування заходів забезпечення кримінального провадження:
 - 1.1. Виклик слідчим, прокурором, судовий виклик і привід (глава 11 КПК України);
 - 1.2. Накладання грошового стягнення (глава 12 КПК України);
 - 1.3. Тимчасове обмеження у користуванні спеціальним правом (глава 13 КПК);
 - 1.4. Відсторонення від посади (глава 14 КПК України);
 - 1.4.1. Тимчасове відсторонення судді від здійснення правосуддя;
 - 1.5. Тимчасовий доступ до речей і документів (глава 15 КПК України);
 - 1.6. Тимчасове вилучення майна (глава 16 КПК України);
 - 1.7. Арешт майна (глава 17 КПК України);
 - 1.8. Затримання особи (глава 18 КПК України);
 - 1.9. Запобіжні заходи (глава 18 КПК України).

Під час самостійної підготовки здобувачі письмово вирішують запропоновані задачі. На занятті відбувається обговорення їх рішень та реферативних повідомлень.

1. У кримінальному провадженні щодо розслідування кримінального правопорушення, передбаченого ч. 3 ст. 186 КК України, потерпіла стверджувала, що це кримінальне правопорушення міг вчинити її приятель Павлюк. Втім, за словами потерпілої, довести вину Павлюка буде важко, адже він викрадені речі уже продав та має намір виїхати працювати за кордон. Слідчий, на підставі показань потерпілої, звернувся до суду з клопотанням, погодженим з прокурором, про застосування Павлюку запобіжного заходу у вигляді домашнього арешту.

Чи достатньо підстав для застосування запобіжного заходу у вигляді домашнього арешту у вказаній ситуації?

2. У кримінальному провадженні щодо розслідування кримінального правопорушення, передбаченого ч. 2 ст. 186 КК України, слідчий звернувся до суду з клопотанням, погодженим з прокурором, про застосування підозрюваним Антонову та Свиридову запобіжного заходу у вигляді особистого зобов'язання. Серед підстав застосування цього запобіжного заходу слідчий навів дані, які

дають підстави вважати, що підозрювані можуть перешкоджати кримінальному провадженню. Слідчий суддя, після одержання цього клопотання 15 січня о 10 год. 00 хв., призначив дату судового слухання на 18 січня о 16 год. 00 хв. та здійснив судовий виклик Антонова та Свиридова на цей же час.

Оцініть дії слідчого та слідчого судді в описаній ситуації.

Чи допустили вони порушення вимог процесуального законодавства?

Якщо так, то які саме?

3. До слідчого, що здійснював кримінальне провадження, у якому Саприкіну було оголошено про підозру у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 4 ст. 296 КК України (хуліганство, вчинене із застосуванням холодної зброї), звернулися 65-річний батько, 18-річний син і дружина підозрюваного з клопотанням передати їм Саприкіна на поруки. Усі троє гарантували забезпечення виконання підозрюваним покладених на нього обов'язків та, за необхідності, доставку його до органу досудового розслідування чи в суд на першу про те вимогу. Слідчий звернувся з клопотанням, погодженим з прокурором, до слідчого судді про застосування Саприкіну запобіжного заходу у вигляді особистої поруки.

Як слідчий суддя має вирішити заявлене клопотання?

Які є процесуальні вимоги до кількості поручителів у кримінальному провадженні?

4. Під час кримінального провадження щодо вчинення кримінального правопорушення, передбаченого ст. 164-16 КК України (зайняття забороненими видами господарської діяльності), Лозицькому було оголошено про підозру. Враховуючи, що в матеріалах провадження містилися дані про те, що підозрюваний намагається впливати на потерпілого та свідків з метою схилити їх до давання неправдивих показань, слідчий суддя, на підставі клопотання слідчого, погодженого з прокурором, обрав Лозицькому запобіжний захід у вигляді домашнього арешту.

Чи дотримані вимоги кримінально-процесуального законодавства щодо підстав застосування домашнього арешту при вчиненні вказаного кримінального правопорушення?

5. Самсонову було оголошено про підозру у вчиненні кримінального проступку. Слідчий звернувся з клопотанням, погодженим з прокурором, до слідчого судді про обрання Самсонову запобіжного заходу у вигляді застави та навів слідчому судді достатньо даних, які дають підстави вважати, що підозрюваний дійсно має намір переховуватися від органів досудового розслідування.

Чи є підстави обрання Самсонову запобіжного заходу у вигляді застави?

6. 24 жовтня слідчим були внесені відомості до Єдиного реєстру досудових розслідувань щодо вчинення кримінального правопорушення, передбаченого ч. 3 ст. 187 КК України (розбій, поєднаний з проникненням у житло). 12 листопада за підозрою у вчиненні цього кримінального правопорушення був затриманий Машков, а 15 листопада відносно нього слідчим суддею районного суду за поданням слідчого, погодженим з прокурором, був обраний запобіжний захід у вигляді тримання під вартою строком на 60 днів. 25 листопада Машков був звільнений з під варті, так як ним була внесена застава, визначена в ухвалі слідчого судді про обрання запобіжного

заходу у вигляді тримання під вартою. В зв'язку з тим, що Машков, будучи належним чином повідомлений, не з'являвся за викликом до слідчого без поважних причин та не повідомляв про причини своєї неявки, за рішенням слідчого судді 15 грудня застава була звернена в дохід держави, а відносно Машкова було прийнято рішення про зміну запобіжного заходу на тримання під вартою.

З якого моменту слід обчислювати строк тримання під вартою підозрюваного Машкова?

Чи може слідчий суддя, при повторному взятті під варту, в ухвалі про зміну запобіжного заходу на тримання під вартою визначити строк її дії 50 днів?

Назвіть максимальний строк тримання під вартою під час досудового розслідування.

7. У дворі будинку був виявлений труп жінки з ножовими пораненнями. Дані, що були отримані під час огляду місця події, давали підстави вважати, що жінка була вбита білявим чоловіком високого зросту, що був одягнений у світлу шкіряну куртку. Через 30 хвилин працівники міліції в кафе, що розташоване недалеко від місця події, виявили білявого чоловіка високого зросту, що був одягнений у світлу шкіряну куртку, на якій були плями бурого кольору, а на руках мали місце подряпини. Цей чоловік при появі міліціонерів почав нервувати й намагався вийти з приміщення кафе, однак був ними зупинений. Чоловік пред'явив документи на ім'я Рубана та повідомив, що він уже близько двох годин знаходиться в цьому кафе, а свою спробу вийти пояснив тим, що він раніше судимий і не має бажання зайвий раз спілкуватися з працівниками міліції. Рубан був доставлений до органу внутрішніх справ.

Чи є підстави для затримання Рубана як підозрюваного в кримінальному провадженні про вбивство?

Які вимоги процесуального законодавства має виконати уповноважена службова особа, що здійснила затримання особи, негайно після затримання?

8. Прохоров був затриманий працівниками міліції о 10 год. 10 хв. на місці вчинення квартирної крадіжки та доставлений до органу внутрішніх справ о 11 год. 20 хв. Через зайнятість іншими справами протокол затримання було складено о 14 год. 00 хв., де вказали, що підставою затримання є "Підозра у вчиненні квартирної крадіжки", а часом затримання – "14 год. 00 хв."

Оцініть дотримання вимог процесуального законодавства при складанні протоколу про затримання?

З якого моменту особа є затриманою?

9. Лаврук, який працює водієм таксі, керуючи власним автомобілем, порушив правила дорожнього руху, внаслідок чого здійснив наїзд на пішохода та завдав йому тяжкі тілесні ушкодження. Лавруку було оголошено про підозру у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 2 ст. 286 КК України. Слідчий, враховуючи обставини вчиненого та особу підозрюваного, за погодженням з прокурором, звернувся до суду з клопотанням про відсторонення Лаврука від посади.

Оцініть ситуацію.

Який захід забезпечення кримінального провадження варто застосувати в описаній ситуації?

10. Свідок Іванова була викликана для проведення одночасного допиту зі свідком Потапенком. Вказані особи були завчасно повідомлені про виклик (було підтвердження отримання ними повістки про виклик). Проте ні Іванова, яка самостійно виховувала п'ятирічного сина, ні Потапенко на допит не з'явилися. При цьому Іванова не повідомила слідчого про причини свого неприбуття, а Потапенко зателефонував та сказав, що не прибуде у вказаний час, так як в цей день він має бути на іспиті в інституті.

Які заходи забезпечення кримінального провадження можуть бути застосовані до Іванової та Потапенка через неприбуття їх на виклик?

Питання для самоконтролю:

1. Визначте поняття заходів забезпечення кримінального провадження.
2. Які види заходів забезпечення кримінального провадження передбачено у КПК України?
3. Як заходи забезпечення кримінального провадження можна класифікувати?
4. Визначте поняття запобіжних заходів.
5. Які види запобіжних заходів визначено у КПК України?
6. Що є підставою застосування запобіжних заходів?
7. У чому суть запобіжного заходу – особисте зобов'язання?
8. Скільки поручителів може бути у підозрюваного, обвинуваченого?
9. У чому суть запобіжного заходу застави?
10. Хто і за якими правилами визначає розмір застави?
11. У чому суть домашнього арешту як запобіжного заходу?
12. У яких кримінальних провадженнях може бути застосований запобіжний захід тримання під вартою?
13. З якого моменту обчислюється строк тримання під вартою?
14. Які види затримання передбачено у КПК України?
15. Які причини неприбуття особи на виклик є поважними?
16. До кого може бути застосований привід?
17. За що може бути накладене грошове стягнення?
18. Які документи можуть бути тимчасово вилученими?
19. Щодо кого може бути здійснено відсторонення від посади?
20. У чому полягає тимчасовий доступ до речей і документів?
21. На яке майно можна накладати арешт?

Теми рефератів, доповідей:

1. Застосування запобіжного заходу у вигляді застави: історія розвитку та проблеми застосування.
2. Проблема застосування строків тримання особи під вартою у контексті практики Європейського суду з прав людини та національного законодавства України.
3. Міжнародні стандарти процедури затримання та взяття під варту.

Завдання для самостійної та індивідуальної роботи:

1. Законспектуйте основні положення:

– Рішення Європейського суду з прав людини у справі “Корнєв і Карпенко проти України” (Заява № 17444/04). – режим доступу – <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1014.7315.0>

– Рішення Європейського суду з прав людини у справі “Петухов проти України” (Заява № 43374/02). – режим доступу – <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1014.7327.0>

– Рішення Європейського суду з прав людини у справі "Єлоєв проти України" (Заява № 17283/02). – режим доступу – http://zakon.nau.ua/doc/?code=974_433

Література до теми:

Основна: 3, 5, 16, 17, 23, 24, 29. Допоміжна: 34, 40, 54.

ОСОБЛИВА ЧАСТИНА

Тема 9. Загальні положення досудового розслідування

Ключові терміни та поняття до теми:

Досудове розслідування; дізнання; досудове слідство; Єдиний реєстр досудових розслідувань; підслідність; об'єднання і виділення матеріалів досудового розслідування; строки дізнання і досудового слідства; розгляд клопотань під час досудового розслідування; ознайомлення з матеріалами досудового розслідування; недопустимість розголошення відомостей досудового розслідування; взаємодія слідчого і оперативних підрозділів.

Навчальні питання до теми:

1. Поняття, значення, завдання та форми досудового розслідування.
2. Початок, місце і строки провадження дізнання та досудового слідства.
3. Поняття та характеристика окремих загальних положень досудового розслідування: підслідність, об'єднання і виділення матеріалів кримінального провадження, розгляд клопотань, недопустимість розголошення відомостей досудового розслідування.
4. Взаємодія слідчого і оперативних підрозділів.

Під час самостійної підготовки здобувачі письмово вирішують запропоновані задачі. На занятті відбувається обговорення їх рішень та реферативних повідомлень.

1. 7 липня прокурором були внесені відомості про кримінальне правопорушення до Єдиного реєстру досудових розслідувань. 9 липня він передав наявні в нього матеріали до органу досудового розслідування. Того ж дня керівником органу досудового розслідування був визначений слідчий, який здійснюватиме розслідування. 11 липня слідчий у письмовій формі повідомив прокурора про початок досудового розслідування.

Оцініть дії сторони обвинувачення.

2. Слідчим відділом Голосіївського РУ ГУМВС України здійснюється кримінальне провадження щодо Пашути за підозрою у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч.3 ст. 185 КК України (крадіжка). Під час розслідування встановлено, що Пашутою також вчинені інші кримінальні правопорушення на території Миколаївської та Одеської областей, передбачені ч.2 ст. 201 КК України (контрабанда) та ч.2 ст. 212 КК України (ухилення від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів)).

Як визначити підслідність цих кримінальних правопорушень?

3. 25-річний Остапчук (співробітник ОВС) і 16-річний Олійник протягом трьох місяців спільно вчинили ряд крадіжок майна громадян з проникненням у житло в Києві, Хмельницькому та Вінниці. Під час чергової крадіжки у Вінниці

вони вбили господаря квартири, який раптово повернувся додому. У Києві, при спробі винести викрадене з квартири, їх було затримано.

Де слід зосередити досудове розслідування?

Визначте підслідність цих кримінальних правопорушень.

4. Мірончук і Каранфілов підозрюються у вчиненні в ніч з 10 на 11 вересня зґвалтування Зарічної. Тієї ж ночі пізніше Зарічна була зґвалтована також Будовим. Посилаючись на те, що в обох випадках потерпіла і свідки одні й ті ж, а події пов'язані між собою, слідчий виніс постанову про об'єднання в одне провадження матеріалів досудового розслідування.

Оцініть законність рішення слідчого.

5. 12 грудня 2012 року прокурор об'єднав в одне провадження матеріали кримінального провадження №102012951 та №102012952 за підозрою у вчиненні Плехотнюком кримінальних правопорушень, передбачених ч.2 ст. 186 та ч.3 ст. 187 КК України. Слідчий, який здійснював розслідування, звернувся до прокурора вищого рівня, оскарживши рішення прокурора про об'єднання матеріалів досудового розслідування, обґрунтовуючи це тим, що таке рішення може негативно вплинути на повноту досудового розслідування та судового розгляду.

Яке рішення повинен прийняти прокурор вищого рівня?

6. 29 листопада 2012 року прокурором були внесені відомості про вчинення кримінального правопорушення, передбаченого ч.3 ст. 185 КК України, до Єдиного реєстру досудових розслідувань. 30 листопада він передав наявні в нього матеріали до органу досудового розслідування. В ході досудового розслідування було встановлено, що злочин вчинено Трохименком, якому 31 грудня було оголошено про підозру

Коли закінчується встановлений законом строк досудового розслідування у даному провадженні?

7. Під час кримінального провадження, розпочатого 2 листопада 2012 року у м. Києві щодо вчинення розбійного нападу, 20 листопада 2012 року Миронюку було оголошено про підозру. Під час досудового розслідування було з'ясовано, що Миронюк вчинив ще один розбійний напад 20 липня цього ж року у м. Вінниця, досудове розслідування щодо якого було зупинено 20 серпня на підставі п. 2 ч. 1 ст. 280 КПК України (підозрюваний переховується від слідства з метою ухилення від кримінальної відповідальності). 30 листопада прокурор об'єднав матеріали досудового розслідування в одне провадження.

Як треба обчислювати строки досудового слідства при об'єднанні матеріалів досудового розслідування?

8. В ніч з 13 на 14 листопада у потязі Львів-Київ невстановленою особою вчинено вбивство Федотова.

Хто і як визначатиме місце провадження досудового розслідування у даному випадку?

9. До слідчого звернувся журналіст з проханням надати йому можливість бути присутнім під час провадження ряду слідчих дій у кримінальному провадженні про вбивство. Своє прохання він мотивував тим, що хоче докладно описати перебіг розслідування резонансного злочину у газетній публікації. Слідчий відмовив журналісту в проханні і роз'яснив, що публікація можлива лише після набрання вироком законної сили.

Чи правильна позиція слідчого?

10. У кримінальному провадженні щодо підозри Замковенка у вчиненні розбійних нападів встановлено, що він діяв не сам, а входив до складу злочинної групи з шести чоловік, яка вчинила десятки подібних та інших кримінальних правопорушень на території різних областей України. Слідчий звернувся до керівника органу досудового розслідування з проханням вирішити питання про створення слідчої групи.

Хто і як це має зробити?

Питання для самоконтролю:

1. Яке значення і завдання стадії досудового розслідування
2. З якого моменту розпочинається досудове розслідування?
3. Які слідчі дії можна проводити до внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань?
4. Які існують форми досудового розслідування та у чому їх відмінність?
5. Які види підслідності у кримінальному процесі?
6. Які правила об'єднання і виділення матеріалів досудового розслідування?
7. Строки досудового розслідування кримінального проступку.
8. Строки досудового розслідування злочинів.
9. Які строки розгляду клопотань під час досудового розслідування?
10. Хто вирішує питання про можливість та обсяг розголошення відомостей досудового розслідування?
11. Які є форми взаємодії слідчого і оперативних підрозділів?

Теми рефератів, доповідей:

1. Зміст, форми та принципи взаємодії слідчого і оперативних підрозділів.
2. Об'єднання і виділення матеріалів досудового розслідування під час досудового провадження.
3. Гарантії недопустимості розголошення відомостей досудового розслідування.

Завдання для самостійної та індивідуальної роботи :

1. Законспекуйте основні положення:
 - Закону України “Про прокуратуру” від України від 5 лист. 1991 р. (зі змінами та доповненнями);
 - Положення про Єдиний реєстр досудових розслідувань, затверджений Генеральною прокуратурою України за погодженням з Міністерством внутрішніх справ України, Службою безпеки України, органом, що здійснює контроль за додержанням податкового законодавства.

Література до теми:

Основна: 3, 23, 24, 29. Допоміжна: 34, 54.

Тема 10. Проведення слідчих (розшукових) дій

Ключові терміни та поняття до теми:

Слідчі (розшукові) дії; класифікація слідчих (розшукових) дій; вимоги до проведення та оформлення слідчих (розшукових) дій; допит; пред'явлення для впізнання; обшук та його види; огляд і його види; слідчий експеримент; освідування; експертиза; негласні слідчі (розшукові) дії та їх види; втручання у приватне спілкування.

Навчальні питання до теми:

1. Поняття, суть, значення слідчих (розшукових) дій.
2. Загальні вимоги до проведення слідчих (розшукових) дій та процесуальний порядок їх оформлення.
3. Види слідчих (розшукових) дій.
 1. Поняття, види, підстави, порядок проведення та процесуальне оформлення допиту.
 1. Поняття, види, завдання, підстави, порядок проведення та процесуальне оформлення пред'явлення для впізнання особи.
 2. Поняття, види, завдання, підстави, порядок проведення та процесуальне оформлення пред'явлення трупа для впізнання.
 3. Поняття, види, завдання, підстави, порядок проведення та процесуальне оформлення пред'явлення речей для впізнання.
 2. Поняття, завдання, види, підстави, порядок проведення та процесуальне оформлення огляду.
 3. Поняття, види, завдання, підстави, порядок проведення та процесуальне оформлення освідування.
 4. Поняття, види, завдання, підстави, порядок проведення та процесуальне оформлення обшуку.
 5. Поняття, види, завдання, підстави, порядок проведення та процесуальне оформлення слідчого експерименту.
 6. Поняття, види, завдання, підстави, порядок проведення та процесуальне оформлення проведення експертизи.

Під час самостійної підготовки здобавачі письмово вирішують запропоновані задачі. На занятті відбувається обговорення їх рішень.

1. Під час огляду місця події на полі, коли слідчий за участю судово-медичного експерта перейшов до огляду трупа, понятя Петренко знепритомніла, побачивши знівечене обличчя загиблого.

Як бути слідчому, маючи на увазі, що огляд проводився у безлюдному місці, де були, крім самого слідчого, привезених понятих та експерта, ще два працівники міліції?

Чи може він продовжити огляд з одним понятим?

2. Під час огляду місця події слідчим були запрошені в якості понятих помічник судді апеляційного суду м. Києва та співробітник Дарницького районного управління ГУМВС України в м. Києві.

Оцініть дії слідчого.

3. Допитаний із застосуванням технічного засобу фіксування, свідок Федоренко запитав слідчого, чому він не вносить його показання в протокол допиту, а лише обмежився вказівкою в протоколі про те, що застосовуються технічні засоби. Федоренко наполягав на тому, щоб його показання були внесені до протоколу. Втім, слідчий пояснив, що оскільки показання повністю фіксуються технічними засобами та будуть зберігатися на диску, який приєднують до протоколу допиту, вони обійдуться і без детального викладення показань у самому протоколі.

Оцініть дії слідчого.

Які є форми фіксування кримінального провадження?

4. Під час кримінального провадження щодо розслідування зґвалтування неповнолітньої Бузько були розбіжності у показаннях потерпілої та свідків Іванюка та Денисюка. Слідчий викликав усіх трьох на одночасний допит. Під час допиту слідчий зачитав показання Бузько, які вона давала на попередньому допиті, та які на його думку були правдивими, перед тим, як було запропоновано дати показання учасникам цієї слідчої дії.

Оцініть дії слідчого.

Чи дозволяється оголошення показань, наданих учасниками цієї слідчої дії на попередніх допитах?

Якщо так, то за яких умов?

Чи має якесь значення для проведення цього допиту те, що Бузько є неповнолітньою?

5. У кримінальному провадженні, яке здійснювалося у м. Києві, про завдання тяжких тілесних ушкоджень Титаренку, виникла необхідність одночасно допитати свідка Панова та підозрюваного Іванова, так як в їхніх показаннях, які були дані раніше, існували суттєві суперечності. При цьому свідок Панов на даний момент відбував покарання у виправно-трудовій установі м. Луганська за вчинення вбивства.

Яким чином можна провести одночасний допит Панова та Іванова?

6. Для проведення допиту неповнолітнього Паніна слідчий запросив для участі його батька та вчителя (класного керівника Паніна). До початку допиту неповнолітній заявив клопотання по те, що не бажає давати показання в присутності свого класного керівника, так як це може відобразитися на його стосунках в школі з учителями та друзями.

Як вирішити заявлене клопотання?

7. Слідчий протягом 2 годин допитував як свідка 13-річного Торопова в присутності його батька – вчителя біології середньої школи, де він навчається.

Чи були порушені слідчим вимоги закону щодо порядку допиту малолітнього свідка?

Якщо так, то які саме?

8. Погорілого об 22 годині вечора на вулиці пограбував невідомий чоловік, який відібрав у нього хутрову шапку та мобільний телефон. Потерпілий заявив слідчому, що він не може назвати точних прикмет грабіжника, так як на вулиці було темно. Проте, якби злочинця показали, то він би неодмінно впізнав його за сукупністю ознак, про що був складений відповідний протокол. Слідчий пред'явив Погорілому підозрюваного Марченка з двома іншими громадянами, які не мали різких відмінностей в зовнішності, віці та одязі. Потерпілий вказав на підозрюваного Марченка як на особу, яка його пограбувала, вказавши при цьому деякі додаткові прикмети, про які він забув повідомити під час допиту.

Оцініть дії слідчого.

Чи були порушені слідчим вимоги закону щодо пред'явлення особи для впізнання?

9. Прокурор, з додержанням вимог кримінального процесуального законодавства, пред'явив потерпілому Паюлу фотознімок підозрюваного Таварткіладзе для впізнання разом з іншими фотознімками. Потерпілий Паюл заявив, що він не може впізнати особу, яка вчинила проти нього злочин, по фотознімках, але зможе впізнати її коли побачить. У зв'язку з цим прокурор пред'явив потерпілому Паюлу підозрюваного Таварткіладзе разом з іншими особами, які не мали різких відмінностей в зовнішності, віці та одязі. У результаті проведеного впізнання Паюл вказав на Таварткіладзе, як особу, що скоїла злочин, та пояснив за якими ознаками він його впізнав та при яких обставинах бачив.

Оцініть дії прокурора і доказове значення пред'явлення для впізнання.

Які існують види пред'явлення для впізнання?

10. З Одеського музею західного і східного мистецтва було викрадено картину Караваджо "Взяття Христа під варту". Через деякий час у результаті співпраці МВС України з німецькими колегами були затримані члени транснаціонального організованого злочинного угруповання, у яких вказана картина була вилучена і повернута на Україну. Директор музею Островський заявив, що він зможе впізнати викрадену картину.

Які слідчі дії повинен провести слідчий, аби встановити, що викрадена і повернена до музею картина – одна й та ж сама?

1. Слідчий, здійснюючи кримінальне провадження щодо викрадення майна з квартири Никодименко, маючи достатні дані про те, що викрадені речі можуть знаходитись на квартирі у батька підозрюваного, за погодженням з прокурором звернувся до слідчого судді з клопотанням про проведення там обшуку. Під час обшуку, що проводився на підставі ухвали слідчого судді, була присутня запрошена слідчим потерпіла Никодименко. Серед інших речей, про які було вказано в ухвалі слідчого судді, слідчий вилучив також зимове жіноче пальто Никодименко, зникнення якого вона і не помітила, але запевняла, що воно належить саме їй. За результатами проведення слідчої дії слідчий склав два протоколи – обшуку та пред'явлення речей для впізнання.

Оцініть дії слідчого і доказове значення протоколів.

Чи можна проводити обшук у осіб, які не є підозрюваними у кримінальному провадженні?

Чи можна вилучати під час обшуку речі, про які прямо не вказано в ухвалі слідчого судді про дозвіл на обшук?

Якщо так, то які процесуальні дії з цими речами необхідно здійснити далі?

2. У квартирі Панасенка, який підозрювався в отруєнні громадян талієм, слідчий проводив обшук застосовуючи при цьому безперервний відеозапис ходу проведення обшуку, у зв'язку з чим поняті не були запрошені для участі в цій слідчій дії. Під час проведення обшуку слідчий помітив, що Панасенко кинув у кишеню своєї бабусі невеликий пакунок.

Як повинен діяти слідчий у цій ситуації?

Чи дозволяє закон проводити обшук без участі понятих?

Якщо так, то в яких випадках?

3. Огляд місця події за заявою про крадіжку з магазину слідчий провів з участю директора цього ж магазину. У протоколі огляду він вказав, що невідомий злочинець проник до магазину, розбивши віконне скло. Частки розбитого скла він зібрав у пакет для подальшого дослідження. Крім того, слідчий записав до протоколу, що згідно із заявою директора з каси магазину викрадено гроші, а саме 5 тисяч гривень. Біля магазину були виявлені сліди взуття. Слідчий не зафіксував їх, а лише вказав у протоколі, що, за словами директора магазину, ці сліди залишені ним самим.

Дайте оцінку діям слідчого.

4. Допитана у справі про грабіж потерпіла Бузина повідомила, що одного із злочинців можна легко впізнати по численних татуюваннях на руках та шиї. Вона добре запам'ятала, що у нього на середньому пальці лівої руки є татуювання у вигляді хреста.

Як перевірити показання потерпілої при тому, що підозрюваними у вчиненні даного кримінального правопорушення є Кузьменко та Потапенко?

Хто може прийняти рішення про проведення слідчої дії у даному випадку?

5. За матеріалами кримінального провадження, розпочатого у результаті порушення правил безпеки руху, що призвело до зіткнення двох автомобілів і загибелі одного пасажирів, слідчий, з метою перевірки і уточнення відомостей, які мають значення для встановлення обставин кримінального правопорушення, вирішив провести слідчий експеримент за участю тих же автомобілів, які було відновлено. Відтворення дій та обставин цієї події знову призвело до зіткнення автомашин, через що дістав легкі тілесні ушкодження понятій (який сидів в одній з машин і спостерігав за розвитком подій), але підтвердив правдивість показань водія, який брав участь у слідчому експерименті.

Оцініть дії слідчого.

Чи мають доказове значення результати цієї слідчої дії?

6. Бровкін підозрювався у вчиненні квартирної крадіжки шляхом проникнення через відчинене вікно. За заявою потерпілого серед викрадених речей був і телевізор "Sony", документи на який ним були надані. Бровкін заперечував крадіжку телевізора, пояснюючи це тим, що такий телевізор "Sony", котрий зазначений у заяві потерпілого, за своїми габаритами не може пройти через вікно квартири. Слідчий вирішив провести слідчий експеримент, проте потерпілий не погоджувався на проведення даної слідчої дії у його житлі.

Чи можна провести слідчий експеримент у житлі особи, якщо вона заперечує проти цього?

Який порядок проведення слідчого експерименту у наведеній ситуації?

7. Під час кримінального провадження щодо вчинення квартирної крадіжки Плахутою, який разом з матір'ю приїхав у Україну два роки тому з Молдови, виникла проблема встановлення віку Плахути, у зв'язку з відсутністю у нього документів про його вік. Мати неповнолітнього заявила, що її синові ще не виповнилось 14 років, але відповідних документів (свідоцтва про народження) вона не має і не знає де вони можуть знаходитися.

Яких заходів має вжити слідчий для встановлення віку у цій ситуації?

8. Кирилюк підозрювався у вчиненні розбійного нападу. Слідчий звернув увагу на дивну поведінку Кирилюка, який не завжди логічно давав показання, забував про що говорив. У зв'язку з цим у слідчого виникли сумніви щодо його психічного стану.

Які процесуальні дії має здійснити слідчий в даній ситуації?

Як повинен діяти слідчий, якщо Кирилюк відмовиться від участі у процесуальній дії, яку вирішить провести слідчий?

9. Озеров підозрювався у вчиненні службового підроблення (ч. 2 ст. 366 КК України). У кримінальному провадженні була проведена почеркознавча експертиза з метою встановлення особи, яка поставила підпис у фіктивних документах. Експерт надав висновок, що підписи виконані Озеровим. Проте, сторона захисту не погодилася з таким висновком експерта та виявила бажання самостійно залучити експерта для проведення експертизи.

Чи передбачена кримінально-процесуальним законодавством можливість сторони захисту залучати експертів для проведення експертизи?

Якщо так, то який порядок залучення експертів стороною захисту?

Питання для самоконтролю:

1. Поняття слідчих (розшукових) дій.
2. Які існують у теорії класифікації слідчих (розшукових) дій?
3. Хто вправі проводити слідчі (розшукові) дії?
4. Які особи беруть участь у проведенні слідчих (розшукових) дій?
5. В який період доби дозволяється проводити слідчі (розшукові) дії?
6. Які слідчі (розшукові) дії проводяться з участю понятих?
7. У чому полягають особливості проведення слідчих (розшукових) дій, які проводяться за клопотанням сторони захисту чи потерпілого?
8. У чому полягають особливості проведення слідчих дій з участю малолітніх та неповнолітніх?
9. Які слідчі дії можна проводити до внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань?
10. Які процесуальні правила провадження допиту під час кримінального провадження?
11. Які особливості впізнання особи при забезпеченні безпеки особи, яка впізнає?
12. У яких випадках слідчий, прокурор мають право увійти до житла чи іншого володіння особи без ухвали слідчого судді?
13. Назвіть види огляду.

- 14.3 якою метою проводиться слідчий експеримент?
- 15.3 якою метою проводиться освідування та хто може бути присутній при ньому?
16. У яких випадках слідчий чи прокурор зобов'язані звернутися до експерта для проведення експертизи?
17. Який порядок залучення експерта стороною захисту для проведення експертизи?
18. Які слідчі (розшукові) дії є негласними?

Теми рефератів, доповідей:

1. Процесуальні особливості виклику та допиту малолітньої та особи у кримінальному провадженні.
2. Проблема застосування примусу під час проведення слідчих (розшукових) дій і права людини.
3. Негласні слідчі (розшукові) дії та їх види у кримінальному процесі.

Завдання для самостійної та індивідуальної роботи :

1. Законспекуйте основні положення:
 - Закону України “Про судову експертизу” від 25 лютого 1994 р.;
 - Про деякі питання застосування судами України законодавства при дачі дозволів на тимчасове обмеження окремих конституційних прав і свобод людини і громадянина під час здійснення оперативно-розшукової діяльності, дізнання і досудового слідства: постанова Пленуму Верховного Суду України від 28.03.2008 р. №2;
 - Інструкції про призначення та проведення судових експертиз та Науково-методичних рекомендацій з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень: затв. наказом Міністерства юстиції України № 53/5 від 8 жовтня 1998 р. (зі змінами та доповненнями);
 - Інструкції про особливості здійснення судово-експертної діяльності атестованими судовими експертами, що не працюють у державних спеціалізованих експертних установах: затв. наказом Міністерства юстиції України № 170/5 від 24 грудня 2003 р.

Література до теми:

[1-7, 9-11, 19, 25, 38, 41, 53, 62-64, 68-77, 80, 81, 87, 97, 105-107, 115]

Тема 11. Повідомлення про підозру

Ключові терміни та поняття до теми:

Повідомлення про підозру; етапи повідомлення про підозру; зміст письмового повідомлення про підозру; порядок повідомлення про підозру; зміна повідомлення про підозру; повідомлення про підозру окремій категорії осіб.

Навчальні питання до теми:

1. Поняття, підстави та значення повідомлення особи про підозру.
2. Випадки, зміст та форма повідомлення особи про підозру.

3. Процесуальний порядок повідомлення особи про підозру.
4. Зміна повідомлення про підозру.
5. Допит підозрюваного.

Під час самостійної підготовки здобувачі письмово вирішують запропоновані задачі. На занятті відбувається обговорення їх рішень та реферативних повідомлень.

1. Громадянин Іванов О.А. був затриманий на місці вчинення кримінального правопорушення та негайно доставлений до відділу поліції. Слідчий невідкладно повідомив йому права передбачені ст. 42 КПК, а на прохання підозрюваного детально роз'яснити кожне із зазначених прав, надав Іванову для ознайомлення науково-практичний коментар до КПК та підручник «Кримінальний процес України».

Оцініть дії слідчого. Перерахуйте права підозрюваного.

2. Після доставлення затриманого громадянина Петрова О.А. до підрозділу органу досудового розслідування було з'ясовано що він є адвокатом. У зв'язку із цим слідчий негайно повідомив підозрюваному про його права, а також за погодженням з прокурором районної прокуратури вручив Петрову О.А. повідомлення про підозру.

Оцініть дії слідчого.

3. При проведенні досудового розслідування слідчий виявив підстави для зміни раніше повідомленої підозри яке було складене прокурором. У зв'язку із цим слідчий особисто склав та вручив підозрюваному нове повідомлення про підозру та у добовий строк повідомив про прийняте рішення прокурора.

Оцініть дії слідчого. Який процесуальний порядок зміни повідомлення про підозру?

4. Громадянин Іванов О.А. був затриманий на місці вчинення кримінального правопорушення та доставлений до підрозділу органу досудового розслідування. Слідчий склав протокол про затримання, копію якого негайно вручив затриманому та повідомив, що повідомлення про затримання буде вручено після того, коли слідчий суддя обере щодо нього один із запобіжних заходів, які передбачені у ст. 176 КПК.

Оцініть дії слідчого. Який процесуальний порядок вручення письмового повідомлення про підозру?

5. Проведеним досудовим розслідуванням встановлено, що злочин вчинив громадянин Петров О.А. Слідчий за погодженням з прокурором склав відповідне письмове повідомлення про підозру та направив його поштою за місцем проживання підозрюваного, а у телефонній розмові зобов'язав Петрова О.А. з'явитися до органу досудового розслідування у продовж 24 годин для проведення допиту.

Чи відповідають дії слідчого вимогам КПК?

6. Проведеним досудовим розслідуванням встановлено, що злочин вчинив громадянин Петров О.А. Слідчий за погодженням з прокурором склав відповідне письмове повідомлення про підозру. У телефонній розмові зі слідчим Петров О.А. відмовився з'являтися за викликом та повідомив що ніякого кримінального правопорушення він не вчиняв. На наступний день слідчий надав

оперативним підрозділам доручення про негайний привід Петрова О.А. для вручення йому письмового повідомлення про підозру.

Чи відповідають дії слідчого вимогам КПК?

7. При врученні письмового повідомлення про підозру, слідчий повідомив неповнолітньому Іванову О.А., що правова кваліфікація кримінального правопорушення, у вчиненні якого він підозрюється буде визначена після проведення його допиту у присутності захисника.

Чи відповідають дії слідчого вимогам КПК? У яких випадках участь захисника є обов'язковою?

8. Перебуваючи у нетверезому стані, Іванов О.А. був затриманий безпосередньо після вчинення кримінального правопорушення та доставлений до підрозділу органу досудового розслідування. Слідчий склав протокол про затримання, повідомлення про підозру та надав відповідальному за перебування затриманих вказівку вручити ці документи підозрюваному у продовж 48 годин з моменту затримання.

Оцініть дії слідчого.

9. Перебуваючи у приміщенні підрозділу органу досудового розслідування, підозрюваний відмовився отримувати письмове повідомлення про підозру від слідчого, посилаючись на те, що таке повідомлення йому має бути вручено виключно прокурором у присутності його захисника.

Як діяти слідчому у цій ситуації?

Питання для самоконтролю:

1. Етапи повідомлення про підозру.
2. Зміст письмового повідомлення про підозру.
3. Права підозрюваного та їх роз'яснення.
4. Вручення письмового повідомлення про підозру.

Теми рефератів, доповідей:

1. Особливості повідомлення про підозру окремій категорії осіб.
2. Підстави та процесуальний порядок зміни повідомлення про підозру.

Завдання для самостійної та індивідуальної роботи :

1. Охарактеризуйте за запропонованою схемою інститут повідомлення про підозру:

ПОВІДОМЛЕННЯ ПРО ПІДОЗРУ		
Підстави	Етапи	Значення

2. Розкрийте зміст і структуру повідомлення про підозру за запропонованою схемою (вкажіть обов'язкові реквізити кожної з структурних частин повідомлення):

ПОВІДОМЛЕННЯ ПРО ПІДОЗРУ		
<i>Вступна частина</i>	<i>Описово-мотивувальна частина</i>	<i>Резолютивна частина</i>

Література до теми:

[5-7, 9-11, 62-64, 68-78, 80, 81, 87, 96, 97, 105-107, 113, 115]

Тема 12. Зупинення і закінчення досудового розслідування

Ключові терміни та поняття до теми:

Зупинення досудового розслідування; форми закінчення досудового розслідування; закінчення досудового слідства; закриття кримінального провадження; обвинувальний акт, клопотанням про застосування примусових заходів виховного чи медичного характеру.

Навчальні питання до теми:

1. Підстави і процесуальний порядок зупинення та відновлення досудового розслідування.
2. Форми закінчення досудового розслідування.
3. Закриття кримінального провадження.
4. Звільнення особи від кримінальної відповідальності.
5. Звернення до суду з обвинувальним актом, клопотанням про застосування примусових заходів виховного чи медичного характеру.

Під час самостійної підготовки здобувачі письмово вирішують запропоновані задачі. На занятті відбувається обговорення їх рішень та реферативних повідомлень.

1. При врученні письмового повідомлення про підозру, громадянин Іванов О.А. заявив клопотання про зупинення досудового розслідування у зв'язку із тим, що він хворий на відкриту форму туберкульозу, надавши при цьому відповідну медичну довідку.

Як діяти слідчому у цій ситуації? Які підстави зупинення досудового розслідування передбачені КПК?

2. При проведенні досудового розслідування встановлено, що підозрюваний Іванов О.А. переховується від органів слідства з метою ухилення від кримінальної відповідальності. Виконаними у справі всіма слідчими (розшуковими) та іншими процесуальними діями місцезнаходження особи не встановлено. У зв'язку із цим слідчий виніс постанову про зупинення досудового розслідування, а її копію направив прокурору.

Чи відповідають дії слідчого вимогам КПК? Який процесуальний порядок зупинення досудового розслідування?

3. Після зупинення досудового розслідування у зв'язку із тяжкою хворобою підозрюваного слідчий, з метою уточнення деяких обставин справи вирішив повторно допитати потерпілого.

Оцініть дії слідчого. Які слідчі (розшукові) дії дозволяється проводити після зупинення досудового розслідування?

4. Прокурор виніс постанову про зупинення досудового розслідування у зв'язку з необхідністю виконання процесуальних дій у межах міжнародного співробітництва. Слідчий суддя, скасовуючи цю постанову вказав на те, що такі процесуальні дії мають бути виконані без прийняття рішення про зупинення досудового розслідування оскільки місцезнаходження підозрюваного за кордоном встановлено і необхідно вирішувати питання про його екстрадицію.

Чи відповідають дії слідчого судді вимогам КПК?

5. На дванадцятий день після отримання копії постанови про закриття кримінального провадження потерпілий надіслав поштою прокуророві на неї скаргу. Прокурор погодившись із позицією потерпілого виніс постанову про скасування постанови слідчого у зв'язку із необґрунтованістю.

Оцініть дії прокурора. Який процесуальний порядок закриття кримінального провадження?

6. Захисник підозрюваного, ознайомлюючись із матеріалами досудового розслідування, заявив клопотання слідчому про надання йому можливості ксерокопіювати окремі документи, а також надати доступ до приміщення органу досудового розслідування де зберігаються речові докази.

Які мають бути дії слідчого? Який процесуальний порядок відкриття матеріалів іншій стороні?

7. Прокурор надіслав запит захиснику підозрюваного, щодо надання доступу до документів, відомості з яких сторона захисту має намір використати у суді як докази. Надаючи відповідь на запит, захисник відмовив прокуророві у доступі, посилаючись на те, що ці відомості можуть бути використані прокурором на підтвердження винуватості обвинуваченого.

Чи відповідають дії захисника вимогам КПК? Як діяти прокурору у цій ситуації?

8. Не погодившись із обвинувальним актом на тій підставі, що у ньому не вказано обставин, які обтяжують чи пом'якшують покарання, прокурор дав усну вказівку слідчому усунути зазначений недолік у триденний строк.

Чи відповідає це рішення нормам КПК? Які відомості має містити обвинувальний акт?

9. Слідчий заявив клопотання прокурору про продовження строку досудового розслідування до трьох місяців у зв'язку з тим, що у нього в провадженні знаходиться значна кількість кримінальних проваджень. Прокурор виніс постанову про відмову у продовженні строку досудового розслідування.

Чи відповідають дії слідчого та прокурора вимогам КПК? Які підстави продовження строку досудового розслідування?

Питання для самоконтролю:

1. Підстави і процесуальний порядок відновлення досудового розслідування.
2. Розшук підозрюваного.

3. Відкриття матеріалів кримінального провадження іншій стороні.
4. Ознайомлення з матеріалами кримінального провадження.
5. Обвинувальний акт та його значення.
6. Структура та зміст обвинувального акту.
7. Додатки до обвинувального акту.
8. Клопотання про застосування примусових заходів медичного чи виховного характеру та його зміст.

Теми рефератів, доповідей:

1. Підстави та умови зупинення досудового розслідування.
2. Обвинувальний акт у кримінальному провадженні та додатки до нього.
3. Ознайомлення учасників кримінального процесу з матеріалами кримінального провадження.

Завдання для самостійної та індивідуальної роботи :

1. Охарактеризуйте за запропонованою схемою інститут зупинення досудового слідства:

ЗУПИНЕННЯ ДОСУДОВОГО СЛІДСТВА		
<i>Підстави</i>	<i>Умови</i>	<i>Процесуальний порядок</i>

2. Охарактеризуйте за запропонованою схемою інститут закриття кримінального провадження як форму закінчення досудового розслідування:

ЗАКРИТТЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ		
<i>Підстави</i>	<i>Процесуальний порядок</i>	<i>Оскарження (строки і порядок)</i>

Література до теми:

[4-7, 9-12, 44, 47, 53, 62-64, 68-70, 72-77, 80, 81, 87, 97, 103, 105-107, 113]

Тема 13. Оскарження рішень, дій чи бездіяльності під час досудового розслідування

Ключові терміни та поняття до теми:

Право на оскарження; рішення, дії чи бездіяльність слідчого або прокурора; скарга; порядок розгляду скарг; порядок вирішення скарги; оскарження ухвал слідчого судді; види рішень за результатами розгляду скарги.

Навчальні питання до теми:

1. Форми та види оскарження дій, рішень чи бездіяльності під час досудового розслідування.

2. Суб'єкти та строки оскарження рішень, дій чи бездіяльності під час досудового розслідування.

3. Процесуальний порядок розгляду скарг на рішення, дії чи бездіяльність під час досудового розслідування.

Під час самостійної підготовки здобувачі письмово вирішують запропоновані задачі. На занятті відбувається обговорення їх рішень та реферативних повідомлень.

1. Слідчий, встановивши при проведенні досудового розслідування відсутність події кримінального правопорушення, прийняв рішення про закриття кримінального провадження та роз'яснив заявнику, що він має право оскаржити це рішення керівнику органу досудового розслідування.

Чи є вірним роз'яснення слідчого? Які рішення слідчого можуть бути оскаржені?

2. Свідок Іванов О.А. усно повідомив прокурору про те, що слідчий допитував його з 8 години ранку до 17 години вечора, а після завершення допиту не надав йому можливості йому ознайомитись із протоколом допиту, а зобов'язав його підписати не читаючи.

Чи відповідають дії слідчого вимогам КПК України? Як повинен діяти прокурор у цій ситуації?

3. Захисник підозрюваного звернувся до прокурора зі скаргою на дії слідчого про те, що останній відмовив йому у задоволенні клопотання про побачення з підозрюваним до першого допиту.

Як повинен діяти прокурор у цій ситуації? Чи правомірні дії слідчого?

4. Прокурор виніс постанову про зупинення досудового розслідування у зв'язку із тим, що місцезнаходження підозрюваного невідоме, яку через три дні направив потерпілому. Потерпілий на дев'ятий день надіслав скаргу на цю постанову до суду. Слідчий суддя повернув скаргу мотивуючи своє рішення тим, що скарга подана після закінчення передбаченого законом строку, а потерпілий не порушує питання про його поновлення.

Чи відповідають дії слідчого судді нормам КПК?

5. Прокурор надав усну вказівку слідчому зупинити досудове розслідування та передати йому матеріали розслідування у зв'язку із тим, що йому необхідно підготувати аналітичну довідку по цьому кримінальному провадженню до Генеральної прокуратури України.

Як діяти слідчому у цій ситуації? Який процесуальний порядок оскарження дій та рішень прокурора?

6. Розглядаючи скаргу потерпілого на постанову про закриття кримінального провадження у зв'язку із відсутністю в діянні складу кримінального правопорушення, слідчий суддя відмовив у її задоволенні, на тій підставі, що у судове засідання з'явився слідчий, а не прокурор, якому слідчий направив копію цього рішення.

Чи відповідають дії слідчого судді вимогам КПК? Який процесуальний порядок розгляду скарг на рішення слідчого?

Питання для самоконтролю:

1. Строк подання скарги на рішення, дії чи бездіяльність слідчого чи прокурора.
2. Випадки повернення скарги або відмова у відкритті провадження.
3. Правові наслідки подання скарги на рішення, дії чи бездіяльність слідчого чи прокурора під час досудового розслідування.
4. Оскарження ухвал слідчого судді під час досудового розслідування.
5. Оскарження слідчим рішень, дій чи бездіяльності прокурора.
6. Порядок вирішення скарги на рішення, дії чи бездіяльність прокурора.

Теми рефератів, доповідей:

1. Порядок розгляду скарг на рішення, дії чи бездіяльність слідчого чи прокурора під час досудового розслідування.
2. Ухвали слідчого судді, які підлягають оскарженню під час досудового розслідування.
3. Види рішень за результатами розгляду скарги на рішення, дії чи бездіяльність прокурора.

Завдання для самостійної та індивідуальної роботи:

Охарактеризуйте порядок оскарження рішень, дій чи бездіяльності слідчого або прокурора, які можуть бути оскаржені під час досудового розслідування за запропонованою схемою:

- а) рішення які можуть бути оскаржені та суб'єкти оскарження;
- б) строк подання скарги, її повернення або відмова відкриття провадження;
- в) процесуальний порядок розгляду скарг;
- г) рішення слідчого судді за результатами розгляду скарг.

Література до теми:

[4-7, 44, 62-64, 68-77, 80, 81, 87, 97, 105-107, 113, 116]

Тема 14. Підсудність та підготовче судове провадження

Ключові терміни та поняття до теми

Підсудність; види підсудності; територіальна підсудність; персональна підсудність; інстанційна підсудність; підсудність за зв'язком проваджень; підготовче провадження, строки підготовчого судового провадження.

Навчальні питання до теми:

1. Поняття та види підсудності у кримінальному провадженні.

2. Поняття, суть і значення підготовчого судового провадження.
3. Порядок і строки підготовчого судового провадження.
4. Ознайомлення з матеріалами кримінального провадження.

Питання для самоконтролю:

1. Поняття та значення підсудності кримінальних проваджень.
2. Види підсудності.
3. Підстави та порядок передачі справ з одного суду до іншого.
4. Автоматизована система документообігу суду.
5. Поняття, сутність і завдання підготовчого судового провадження.
6. Питання, які з'ясовуються суддею при підготовчому судовому провадженні.
7. Рішення, які приймаються за результатами підготовчого судового провадження.
8. Призначення судового розгляду.
9. Дії судді, пов'язані з підготовкою до судового розгляду.
10. Закінчення підготовчого судового провадження.

Теми рефератів, доповідей:

1. Підсудність у кримінальному судочинстві.
2. Процесуальний порядок та строки підготовчого судового провадження.

Література до теми:

[4-7, 9, 26, 62-64, 68-77, 80, 81, 87, 97, 105-107, 114]

Тема 15. Судовий розгляд

Ключові терміни та поняття до теми:

Судовий розгляд; процедура судового розгляду; розпорядок судового засідання; підготовча частина судового засідання; судове слідство; судові дебати; останнє слово обвинуваченого; постановлення і проголошення судового вироку; спрощене судове провадження щодо кримінальних проступків; провадження в суді присяжних; межі судового розгляду.

Навчальні питання до теми:

1. Поняття, суть, значення та завдання судового розгляду.
2. Загальні положення судового розгляду та їх характеристика.
3. Судовий розгляд та його структурні етапи (частини).
4. Поняття, значення, види, структура та зміст вироку.

Питання для самоконтролю:

1. Яке значення має стадія судового розгляду кримінального провадження?
2. Що слід розуміти під загальними положеннями судового розгляду?

3. У чому полягає суть незмінності складу суду?
4. У чому полягає безперервність судового розгляду?
5. Хто є учасником судового розгляду та які наслідки їх неприбуття у судові засідання?
6. Яка роль головуєчого у судовому засіданні?
7. Які межі судового розгляду кримінального провадження?
8. Який процесуальний порядок застосування заходів забезпечення кримінального провадження та проведення слідчих (розшукових) дій під час судового провадження?
9. Охарактеризуйте процесуальний порядок проведення процесуальних дій у режимі відеоконференції під час судового провадження.
10. Які заходи вживаються до порушників порядку судового засідання?
11. У чому полягає процедура судового розгляду?
12. У чому полягають суть і завдання підготовчої частини судового розгляду?
13. Які завдання вирішує суд під час судового слідства?
14. Як встановлюється порядок дослідження доказів?
15. В чому полягає сутність судових дебатів?
16. Яка суть та призначення останнього слова обвинуваченого?
17. Які судові рішення приймаються у стадії судового розгляду?
18. Які питання вирішуються судом при ухваленні вироку?
19. В чому полягає суть провадження в суді присяжних?

Теми рефератів, доповідей:

1. Спрощене провадження щодо кримінальних проступків.
2. Технічна фіксація перебігу судового засідання.
3. Судові дебати: історія та сучасність.

Завдання для самостійної та індивідуальної роботи:

1. Законспекуйте основні положення таких нормативно-правових документів:
 - Закон України «Про судоустрій і статус суддів» від 7 липня 2010 року //Відомості Верховної Ради України. – 2010. – №41-45. – Ст.529.
 - Про затвердження та введення в дію Інструкції про порядок вилучення, обліку, зберігання та передачі речових доказів у кримінальних справах, цінностей та іншого майна органами дізнання, досудового слідства і суду (в новій редакції): затверджена наказом Генеральної прокуратури України, МВС України, ДПА України, СБ України, Верховним судом України, Державною судовою адміністрацією України 27серпня 2010 р. № 51/401/649/471/23/125.
 - Про затвердження Інструкції про порядок і розміри відшкодування витрат та виплати винагороди особам, що викликаються до органів

дізнання, досудового слідства, прокуратури, суду або до органів, у провадженні яких перебувають справи про адміністративні правопорушення, та виплати державним науково-дослідним установам судової експертизи за виконання їх працівниками функцій експертів і спеціалістів: Постанова Кабінету Міністрів України від 1 липня 1996 р. № 710 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://portal.rada.gov.ua>.

Література до теми:

[1-11, 26, 28, 46, 54, 59, 62-64, 68-77, 80-82, 87, 97, 105-106, 112-114]

Тема 16. Провадження з перегляду судових рішень

Ключові терміни та поняття до теми:

Апеляція; апеляційне провадження; строки апеляційного оскарження; апеляційне провадження; рішення суду апеляційної інстанції; касаційне оскарження; касаційна скарга; касаційне провадження; перегляд судових рішень Верховним Судом України; Вищий спеціалізований суд України; перегляд судових рішень за нововиявленими обставинами.

Навчальні питання до теми:

1. Види перегляду судових рішень у кримінальному процесі.
2. Поняття, завдання та основні риси апеляційного провадження.
3. Суб'єкти, порядок і строки апеляційного оскарження.
4. Провадження в суді апеляційної інстанції. Рішення суду за результатами розгляду апеляції.
5. Суть, завдання і значення касаційного провадження.
6. Строки, суб'єкти та порядок касаційного оскарження. Рішення які можуть бути оскаржені в касаційному порядку.
7. Провадження в суді касаційної інстанції. Рішення суду касаційної інстанції.

Питання для самоконтролю:

1. Які судові рішення можуть бути оскаржені в апеляційному порядку?
2. Які особи мають право на апеляційне оскарження?
3. Назвіть судові рішення, які можуть бути оскаржені в апеляційному порядку.
4. Що таке апеляція, її форма та зміст?
5. В чому полягає підготовка до апеляційного розгляду?
6. Охарактеризуйте межі перегляду судом апеляційної інстанції.
7. Які підстави для скасування або зміни судового рішення?
8. Охарактеризуйте сутність та зміст вироку (ухвали про застосування примусових заходів виховного чи медичного характеру) суду апеляційної інстанції.
9. Які суб'єкти мають право на касаційне оскарження?
10. Назвіть рішення, які можуть бути оскаржені в касаційному порядку.

11. Що таке касаційна скарга та який її зміст?
12. Охарактеризуйте межі перегляду судом касаційної інстанції.
13. Які підстави для скасування або зміни судового рішення судом касаційної інстанції?
14. Назвіть підстави для перегляду судових рішень Верховним Судом України.
15. Які суб'єкти мають право на звернення про перегляд судових рішень Верховним Судом України?
16. Судом України?
17. В чому полягає допуск до провадження Вищим спеціалізованим судом України з розгляду цивільних і кримінальних справ?
18. Дайте характеристику нововиявлених обставин.
19. Які особи мають право порушити питання про перегляд судового рішення за нововиявленими обставинами?
20. Які види судових рішень приймаються за наслідками кримінального провадження за нововиявленими обставинами?

Завдання для самостійної та індивідуальної роботи:

1. Порівняйте основні положення Закону України «Про адвокатуру» та Проекту закону України від 28 квітня 2012 року «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», за реєстраційним № 10424 щодо компетенції захисника в судових стадіях кримінального процесу.
2. Скориставшись інтернет-ресурсами, наведеними нижче, проаналізуйте сучасний стан розгляду кримінальних проваджень апеляційними та касаційними судами, а також Верховним Судом України.
 - <http://www.scourt.gov.ua> – офіційний веб-сайт Верховного Суду України.
 - <http://www.sc.gov.ua> – офіційний веб-сайт Вищого спеціалізованого суду з розгляду цивільних і кримінальних справ.

Література до теми:

[4-10, 26, 46, 68-70, 72-77, 80, 81, 85, 87, 97, 112-114, 116]

Тема 17. Виконання судових рішень

Ключові терміни та поняття до теми:

Виконання судових рішень; набрання судовим рішенням законної сили; звернення судового рішення до виконання; обов'язковість рішень суду; виконання судових рішень.

Навчальні питання до теми:

1. Поняття, значення та завдання стадії виконання судових рішень.
2. Набрання судовим рішенням законної сили. Наслідки набрання законної сили судовим рішенням.
3. Порядок та строки звернення судового рішення до виконання.
4. Процесуальний порядок розгляду та вирішення питань, які виникають під час виконання вироку.
5. Нагляд за дотриманням законів під час виконання судових рішень.

Питання для самоконтролю:

1. В чому полягає обов'язковість рішень суду?
2. Вкажіть порядок виконання судових рішень у кримінальному провадженні.
3. Назвіть органи і служби, які виконують вирок і забезпечують виконання кримінальних покарань.
4. Що таке відстрочка виконання вироку?
5. Які питання вирішуються судом під час виконання вироків?
6. Який процесуальний порядок розгляду та вирішення питань, що виникають під час виконання вироку?
7. Зазначте підстави для звільнення від відбування кримінального покарання.
8. В чому суть умовно-дострокового звільнення від покарання і заміни невідбутої частини покарання більш м'яким?
9. Який процесуальний порядок застосування до засуджених примусового лікування та його припинення?
10. Визначте умови утримання осіб, засуджених до позбавлення волі.
11. Який процесуальний порядок розгляду судом клопотання про зняття судимості?

Теми рефератів, доповідей:

1. Процесуальний порядок виконання судових рішень у кримінальному провадженні.
2. Процесуальний порядок застосування умовно-дострокового звільнення від покарання й заміни невідбутої частини покарання більш м'яким.

Завдання для самостійної та індивідуальної роботи:

1. Законспектуйте основні положення:
 - Постанови Пленуму Верховного Суду України «Про практику застосування судами України законодавства про погашення і зняття судимості» від 26 грудня 2003 року. № 16.
2. Скориставшись інтернет-ресурсами, наведеними нижче, проаналізуйте сучасний стан вирішення питань, які виникають під час виконання вироку.
 - <http://www.court.gov.ua/vscourt> – офіційний веб портал судової влади в Україні
 - <http://www.minjust.gov.ua> – Офіційний веб-сайт Міністерства юстиції України.
 - <http://www.reyestr.court.gov.ua> – єдиний реєстр судових рішень в Україні.

Література до теми:

[5-7, 22, 23, 26, 68-70, 72-77, 80, 81, 87, 97, 105, 106, 113]

Тема 18. Особливі порядки кримінального провадження

Ключові терміни та поняття до теми:

Особливі порядки кримінального провадження; кримінальне

провадження на підставі угод; приватного обвинувачення; провадження щодо окремої категорії осіб; провадження щодо неповнолітніх; примусові заходи виховного характеру; примусових заходів медичного характеру; відновлення втрачених матеріалів кримінального провадження.

Навчальні питання до теми:

1. Поняття, сутність та види особливих порядків кримінального провадження.
2. Кримінальне провадження на підставі угод.
3. Кримінальне провадження у формі приватного обвинувачення.
4. Поняття та процесуальний порядок кримінального провадження щодо окремої категорії осіб.
5. Поняття та загальні правила кримінального провадження щодо неповнолітніх.

Під час самостійної підготовки здобувачі письмово вирішують запропоновані задачі. На занятті відбувається обговорення їх рішень та реферативних повідомлень.

1. Громадянин Столбовий вчинив злочин, передбачений ст. 121 (Умисне тяжке тілесне ушкодження) КК України щодо громадянина Брауна. Захисник обвинуваченого подав до суду подання про укладення угоди про примирення між обвинуваченим та потерпілим. Обвинувачений зобов'язався відшкодувати моральну шкоду, та оплатити лікування потерпілого.

Яке рішення повинен прийняти суд? Який процесуальний порядок укладення угоди про примирення?

2. За згодою Генерального прокурора України затримано професійного суддю за вчинення тяжкого злочину та обрано до нього запобіжний захід тримання під вартою.

Чи правомірні дії Генерального прокурора? Особливості затримання і обрання запобіжного заходу щодо судді?

3. Під час судового засідання Тихий, що вчинив злочин, за який передбачено покарання у вигляді довічного позбавлення волі, заявив клопотання про розгляд кримінального провадження стосовно нього судом присяжних. Під час голосування один із складу суду присяжних утримався від голосування. Суд, голос утриманого зарахував на користь Тихого.

Чи буде задоволено клопотання Тихого? Чи мають право присяжні утримуватися від голосування? Чи правомірним є рішення суду під час підрахунку голосів?

4. Під час судового розгляду, головуєчий зробив зауваження присяжному, про те що він робив записи, які стосуються судового засідання.

Чи правомірні дії головуєчого? Визначте права та обов'язки присяжних.

5. Слідчий СВ Мостиського РВ прийняв рішення про початок кримінального провадження у формі приватного обвинувачення на підставі заяви представника потерпілого Зав'ялова, щодо якого було вчинено кримінальне правопорушення за ознаками ч. 2 ст. 126 (побої з обтяжуючими обставинами) КК України.

Дайте юридичну оцінку діям слідчого. Яким чином здійснюється кримінальне провадження у формі приватного обвинувачення?

6. Слідчий СВ Нетішинського РВ провів обшук в помешканні депутата Миської Ради Невмиваки. Захисник обвинуваченого оскаржив рішення слідчого про проведення обшуку, оскільки щодо його підзахисного, з його слів, повинен здійснюватись особливий порядок кримінального провадження.

Чи правомірними є дії слідчого в даному випадку? Які суб'єкти відносяться до осіб, щодо яких здійснюється особливий порядок кримінального провадження?

Питання для самоконтролю:

1. Які види угод Вам відомі, порядок їх ініціювання та умови укладання?
2. Який зміст угоди про примирення?
3. Визначте зміст угоди про визнання винуватості.
4. Охарактеризуйте загальний порядок судового провадження на підставі угоди.
5. Що таке вирок на підставі угоди та які наслідки його невиконання?
6. Окресліть особливості проведення процесуальних дій та застосування заходів примусу щодо неповнолітніх підозрюваних, обвинувачених.
7. Визначте особливості досудового та судового кримінального провадження щодо застосування примусових заходів медичного характеру та щодо обмежено осудних осіб.
8. Які особливості проведення психіатричної експертизи?
9. В чому полягає сутність продовження, зміни або припинення застосування примусових заходів медичного характеру?
10. Охарактеризуйте місце проведення досудового розслідування кримінальних правопорушень, вчинених на території дипломатичних представництв, консульських установ, суден України.

Теми рефератів, доповідей:

1. Кримінальне провадження, яке містить відомості, що становлять державну таємницю.
2. Кримінальне провадження на території дипломатичних представництв, консульських установ України, на повітряному, морському чи річковому судні, що перебуває за межами України під прапором або з розпізнавальним знаком України, якщо це судно приписано до порту, розташованого в Україні.

Завдання для самостійної та індивідуальної роботи:

1. Законспектуйте основні положення:
 - Постанови Пленуму Верховного Суду України «Про практику застосування судами України законодавства у справах про злочини неповнолітніх» від 16 квітня 2004 року № 5.
 - Постанови Пленуму Верховного Суду України «Про практику застосування судами примусових заходів медичного характеру та примусового лікування» від 3 червня 2005 року № 7.

- Постанови Пленуму Верховного Суду України «Про практику розгляду судами справ про застосування примусових заходів виховного характеру» від 15 травня 2006 року № 2.

Література до теми:

[5-7, 9, 26, 28, 60, 67, 68-70, 72-77, 80, 81, 86, 93, 95, 97, 105, 109, 111]

Тема 19. Міжнародне співробітництво під час кримінального провадження

Ключові терміни та поняття до теми:

Міжнародне співробітництво під час кримінального провадження; міжнародна правова допомога при проведенні процесуальних дій; розшук, арешт і конфіскація майна; екстрадиція; екстрадиційний арешт; екстрадиційна перевірка.

Навчальні питання до теми:

1. Поняття, сутність і загальні засади міжнародного співробітництва під час кримінального провадження.
2. Міжнародна правова допомога при проведенні процесуальних дій.
3. Видача осіб, які вчинили кримінальне правопорушення (екстрадиція).
4. Особливості кримінального провадження у порядку перейняття.
5. Визнання та виконання вироків судів іноземних держав та передача засуджених осіб.

Під час самостійної підготовки здобувачі письмово вирішують запропоновані задачі. На занятті відбувається обговорення їх рішень та реферативних повідомлень.

1. 06.08.2012 року Оболонський районний суд в м. Києві постановив обвинувальний вирок щодо громадян Ісландії Йонсона та Ізельсона за вчинення ними діяння передбаченого ч. 2 ст. 296 КК України (хуліганство вчинене групою осіб), а 11.08.2012 року від уповноваженого органу Ісландії надійшов запит до Генеральної прокуратури України про передачу засуджених для відбування покарання на батьківщині.

Здійсніть юридичний аналіз ситуації.

Які підстави та умови передачі засуджених для відбування покарання до іноземної держави?

2. 09.09.2012 р. уповноваженим (центральним) органом України було прийняте рішення про направлення запиту про проведення обшуку, а 22.09.2012 р. надіслано запит уповноваженому (центральному) органу запитуваної сторони дипломатичним шляхом. До запиту також було долучено перелік відомостей, які необхідно отримати від особи. Запит про міжнародну правову допомогу було погоджено у письмовій формі міським прокурором.

Чи було в даному випадку дотримано процедуру направлення запиту про міжнародну правову допомогу?

Якщо ні, то які порушення при цьому були допущені?

Які вимоги пред'являються до змісту та форми запиту про міжнародну правову допомогу?

4. Кримінальне провадження відносно громадянина РФ Парфьонова, яке знаходилося у провадженні СВ Солом'янського РУ, в установленому порядку було передано до РФ. Але у зв'язку з неможливістю встановлення усіх обставин слідчий Солом'янського РУ, який здійснював провадження, викликав свідка для здійснення його повторного допиту.

Чи міг слідчий після передачі провадження здійснювати процесуальні дії по даному провадженню? Якщо так то який порядок їх виконання?

5. В порядку надання міжнародної правової допомоги уповноваженими органами України до Польщі було направлено запит про проведення допиту а також обшуку в помешканні гр-на Польщі Моравського, який вчинив злочин на території України. Польською стороною запит було задоволено, слідчі дії були проведені.

Проаналізуйте ситуацію. Які процесуальні порушення були допущені при наданні міжнародної правової допомоги?

Які процесуальні дії потребують спеціального дозволу?

6. У кримінальному провадженні по обвинуваченню громадянина Німеччини Шпіца за заподіяння легких тілесних ушкоджень громадянці Мусейчук, іноземна держава надала запит про видачу особи.

Яку відповідь повинен надати орган, уповноважений здійснювати екстрадицію в Україні?

За яких умов направляється запит про видачу особи?

7. Громадянин Франції Нобре, перебуваючи у відпустці в Києві, був свідком вчинення умисного вбивства громадянина України. Під час провадження слідчих дій, виникла необхідність у його допиті.

Який процесуальний порядок виклику особи, що перебуває за межами України?

Куди направляється запит про виклик особи?

Питання для самоконтролю:

1. Охарактеризуйте законодавство, що регулює міжнародне співробітництво під час кримінального провадження.

2. Який обсяг та види міжнародного співробітництва під час кримінального провадження?

3. Визначте центральні органи України, що забезпечують міжнародне співробітництво у кримінальному провадженні.

4. Який зміст та форма запиту про міжнародну правову допомогу?

5. Яка процедура виконання запиту в іноземній державі?

6. Охарактеризуйте порядок виконання запиту (доручення) про міжнародну правову допомогу на території України.

7. Який порядок виклику особи, яка перебуває за межами України?

8. Дайте визначення розшуку, арешту і конфіскації майна.

9. Який порядок створення і діяльності спільних слідчих груп?

10. Охарактеризуйте межі кримінальної відповідальності виданої особи.

11. Назвіть центральні органи України щодо видачі особи (екстрадиції).

12. Визначте особливості затримання особи, яка вчинила кримінальне

правопорушення за межами України.

13. В чому сутність екстрадиційного арешту?

14. Які рішення приймаються за запитом про видачу особи (екстрадицію) та їх оскарження?

15. Охарактеризуйте порядок визнання та виконання вироків судів іноземних держав та передача засуджених осіб.

Теми рефератів, доповідей:

1. Екстрадиційний арешт та його сутність у кримінальному провадженні.

2. Процесуальний порядок визнання та виконання вироків міжнародних судових установ.

Завдання для самостійної та індивідуальної роботи:

Законспектуйте основні положення Затвердженого Указом Президента України від 10 червня 1993 р. «Положення про дипломатичні представництва та консульські установи іноземних держав в Україні» // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://portal.rada.gov.ua>.

Література до теми:

[5-7, 9, 50, 68-70, 72-77, 80, 81, 87, 97, 105, 106.]

Рекомендована література (основна, допоміжна), інформаційні ресурси

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна та наукова література:

1. Кримінальний процес : підручник / О. В. Капліна, О. Г. Шило, В. М. Трофименко та ін. ; за заг. ред. О. В. Капліної, О. Г. Шило. Нац. юрид ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків. Право. 2019. 584 с.

2. Досудове розслідування: навч. посіб./Р.І. Благута, А.-М.Ю. Ангеленюк, Ю.В. Гуцуляк та ін.; за заг. ред. Ю.А. Комісарчук, А.Я. Хитри; Львів. держ. ун-т внутр. справ. Львів: ЛьвДУВС, 2019. 599 с.

3. Право на життя в контексті кримінального провадження: практика Європейського суду з прав людини та законодавство України : наук.-практ. осіб. / за заг. ред. А.В. Столітній; уклад.: А.В. Столітній, С.В. Шмаленя, Я.А. Соколова-Височина та ін. Харків. Право. 2019. 185 с.

4. Вапнярчук В. В. Теорія і практика кримінального процесуального доказування : монографія. Харків. 2017. 407 с.

5. Доказування у кримінальному провадженні : курс лекцій / О.О. Бондаренко, Г.І. Глобенко, В.В. Романюк та ін.; за заг.ред. О.О. Юхна; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ; Ф-т № 1, Каф. кримін. процесу та орг. досуд. слідства. Харків : ХНУВС, 2018. 155с. URL:

<http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/4400>. (дата звернення 30.08.2023)

6. Стандарти розслідування воєнних злочинів. Незаконне позбавлення волі та катування: метод. рекомендації./ «Право-Justice»; [уклад.: М.І. Пашковський, Є.О. Крапивін, В.В. Яворська, М.М. Постолюкська, Д.О. Коваль, М.І. Слободянюк, Ю.Л. Белоусов, С.М. Атаманчук, Д.Л. Лисенко, А.Л. Лещенко, С.І. Петренко, Р.Я. Циб]. – К.: Вид-во «Право-Justice», 2023. – 104 с.

7. Стандарти розслідування воєнних злочинів. Загальна частина: метод. рекомендації./ «Право-Justice»; [уклад.: М.І. Пашковський, Є.О. Крапивін, В.В. Яворська, М.М. Постолюкська, Д.О. Коваль, А.В. Павлюк, Ю.Л. Белоусов, С.М. Атаманчук, Д.Л. Лисенко, А.Л. Лещенко, С.І. Петренко]. – К.: Вид-во «Право-Justice», 2023. – 108 с.

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. Абламський С. Є. Захист прав і законних інтересів потерпілого у кримінальному провадженні : монографія / За загальною редакцією доктора юридичних наук, професора О.О. Юхна. Харків : Панов, 2015. 240 с. (Серія «Бібліотечка слідчого і детектива: учасники кримінального провадження»).

2. Абламський С. Є. Особливості здійснення тимчасового доступу до електронних інформаційних систем або їх частин, мобільних терміналів систем зв'язку. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка*. 2017. № 2 (78). С. 239–245.

3. Бондаренко О. О. Окремі питання використання спеціальних знань у кримінальному провадженні. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2017. №. 3 (78). С. 51–59.

4. Бубир В. Ю., Глобенко Г. І., Юхно О. О. Запобіжні заходи у кримінальному провадженні: навч. посіб. Харків: НікаНова, 2015. 192 с.

5. Вакулік О. А., Азаров Ю. А. Початок досудового розслідування у кримінальному провадженні : навчальний посібник. К. «Центр учбової літератури», 2015. 184 с.

6. Глобенко Г. І. До питання відшкодування (компенсації) шкоди потерпілому у кримінальному процесі України. *Право і безпека*. 2017. № 2 (65). С. 71–75.

7. Гловюк І. В. Кримінально-процесуальні функції: теорія, методологія та практика на основі положень Кримінального процесуального кодексу України 2012 р. : монографія. Одеса : Юридична література, 2015. 712 с.

8. Даль А. Л., Абламський С. Є. Тримання під вартою як запобіжний захід у кримінальному провадженні: монографія / за загальною редакцією доктора юридичних наук, професора О. О. Юхна. Харків: ХНУВС; Панов, 2017. 238 с.
9. Даниленко А. В. Окремі питання застосування арешту майна як заходу забезпечення кримінального провадження. *Право і суспільство*. 2017. № 3, ч.1. С.205–208.
10. Єна І. В. Кримінальна процесуальна компетенція прокурора у досудовому провадженні: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.09 «Кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність». К., 2014. 20 с.
11. Ковальчук С. О. Вчення про речові докази у кримінальному процесі: теоретико-правові та практичні основи : монографія. Івано-Франківськ : Супрун В. П., 2017. 618 с.
12. Коровайко О. І. Міжнародні стандарти кримінального судочинства в судовому провадженні України : монографія. Харків : Панов, 2016. 496 с.
13. Кримінальний та Кримінальний процесуальний кодекси: постатейний показник правових позицій Верховного Суду - Великої Палати та Касаційного кримінального суду (практика 2018 року) / О.М. Ткачук. Харків: Право, 2019. 250 с.
14. Кримінальний процес : підручник / За заг. ред. В.В. Коваленка, Л.Д. Удалової, Д.П. Письменного. К. : «Центр учбової літератури», 2013. 544 с.
15. Кримінальний процес : навч. посіб. для підгот. до іспиту / О.В. Капліна, М.О. Карпенко, В.І. Маринів та ін. Харків : Право, 2018. 297 с.
16. Науково-практичний коментар Кримінального процесуального кодексу України. Зразки процесуальних документів у кримінальному провадженні : станом на 20 січ. 2018 р. / С.В. Банах, Р.Л. Степанюк, С.В. Петков та ін.; за заг. ред. М.В. Лошицького. Київ : Професіонал, 2018. 1270 с.
17. Основи кримінального процесу Федеративної Республіки Німеччина : навч. посібник / В. А. Савченко, Я.І. Соловій, В. І. Фелик, В. Д. Юрчишин. Х. : Право, 2017. 372 с.
18. Остафійчук Г. В. Кримінальне переслідування на досудових стадіях. Х.: Діс плюс, 2013. 222 с.
19. Панова А. В. Визнання доказів недопустимими у кримінальному провадженні : монографія. Харків : Право, 2017. 256 с.
20. Паршак С. А. Процесуальний порядок забезпечення прав учасників кримінального провадження під час закінчення досудового розслідування : монографія / за загальною редакцією доктора юридичних наук, професора О. О. Юхна. Харків: Панов, 2016. 204 с.
21. Романюк В. В. Кримінальне судочинство щодо неповнолітніх: монографія. Харків: «Друкарня Мадрид», 2016. 252 с.
22. Рось Г. В. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку із закінченням строків давності. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка*. 2017. № 2 (78). С. 290–299.
23. Тагієв С. Р. Інститут негласних слідчих (розшукових) дій у кримінальному

- процесі України: теорія і практика : монографія. Чернігів: Десна, 2015. 512 с.
24. Токаренко К. В. Процесуальний порядок закриття кримінального провадження: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.09 «Кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність». К., 2016. 20 с.
25. Сімонович Д. В. Проблеми структури та системності у кримінальному процесі України: стадії та окремі провадження: монографія. Харків: В справі, 2016. 443 с. (Серія «Бібліотечка слідчого і детектива: проблеми кримінального процесу»).
26. Смоков С. М. Запобіжні заходи та кримінально-процесуальні гарантії їх застосування: нав. посіб. Одеса : ОДУВС, 2015. 134 с.
27. Тertiшник В. М. Кримінальний процес України: підручник. 7-ме вид., доповн. і переробл. К.: Алерта, 2017. 840 с.
28. Уваров В. Г. Міжнародно-правові стандарти у кримінальному процесі України : монографія. Харків : НикаНова, 2014. 416 с.
29. Удалова Л. Д. Кримінальний процес. Загальна частина (альбом схем) навч. посібн./ Л.Д.Удалова, В.В.Рожнова, Д.П.Письменний. К.: Центр учбової літератури, 2014. 144 с.
30. Удалова Л. Д. Функція судового контролю у кримінальному процесі: монографія / Л.Д. Удалова, Д.О. Савицький, В.В. Рожнова, Т.Г. Ільєва. К.: Центр учбової літератури, 2015. 176 с.
31. Фоміна Т. Г. Процесуальна характеристика запобіжних заходів, що обираються до особи, стосовно якої передбачається застосування примусових заходів медичного характеру. *Право і безпека*. 2017. № 2. С. 101-107.
32. Хабло О. Ю. Тимчасове вилучення майна у кримінальному провадженні: законодавча регламентація та проблеми застосування. *Держава і право*. 2014. Вип. № 63. С.231–237.
33. Шумило М. Є. Досудові і судові докази у КПК України. *Юрид. часопис Нац. акад. внутр. справ*. К., 2013. № 1. С. 82-87.
34. Щербаковський М. Г. Проведення та використання судових експертиз у кримінальному провадженні : монографія. Харків: В деле, 2015. 560 с.
35. Щериця С. І. Проблеми застосування кримінального процесуального закону відносно окремих категорій громадян України. *Порівняльно-аналітичне право*. № 6. 2014. С. 348–351.

Нормативно-правові акти:

1. Європейська конвенція про видачу правопорушників 1957 р. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/MU57K05U.html.
2. Загальна декларація прав людини: прийнята та проголошена Генеральною Асамблеєю ООН 10 грудня 1948 р. URL: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/995_015.
3. Конвенція про захист прав людини та основоположних свобод від 4 листопада 1950 р. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_004.

4. Конституція України: станом на 15 січня 2019 року. Харків : Право, 2019. 76 с.
5. Кримінальний процесуальний кодекс України: станом на 1 липня 2020 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.
6. Кримінальний кодекс України: станом на 1 липня 2020 року. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.
7. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права людини: прийнятий Генеральною Асамблеєю ООН 16 грудня 1966 р. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_043.
8. Питання оплати послуг та відшкодування витрат адвокатів, які надають безоплатну вторинну правову допомогу: постанова Кабінету Міністрів України від 17.09.2014 р. № 465. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/465-2014-%D0%BF/page>.
9. Положення про порядок ведення Єдиного реєстру досудових розслідувань: Наказ Генеральної прокуратури України від 06.04.2016 р. № 139. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0680-16>.
10. Постанови Пленуму Верховного Суду України у справах кримінальної спеціалізації. Харків: Константа, 2018. 320 с.
11. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 5 липня 2012 р. №5076-VI. URL: zakon.rada.gov.ua/go/2887-12.
12. Про безоплатну правову допомогу: Закон України від 2 червня 2011 р. № 3460-VI. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3460-17>.
13. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень: Закон України від 22 листопада 2018 р. № 2617-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2617-19>.
14. Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві: Закон України від 23 грудня 1993 р. № 3782-XII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3782-12>.
15. Про затвердження Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні: Наказ МВС України від 07.07.2017 р. № 575. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0937-17>.
16. Про затвердження Інструкції про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні: Наказ Генеральної прокуратури України, МВС України, Служби безпеки України, Адміністрації Держ. прикордон. служби України, М-ва фінансів України, М-ва юстиції України від 16.11.012 р. № 114/1042/516/1199/936/1687/5. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0114900-12>.
17. Про Національну поліцію: Закон України від 2 липня 2015 р. № 580-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 40-41. Ст. 379.
18. Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України від 18 лютого 1992 р.

№ 2135-XII. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2135-12>.

19. Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей: Закон України від 24 січня 1995 р. № 20/95-ВР. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/20/95-%D0%B2%D1%80>.

20. Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю: Закон України від 30 червня 1993 р. № 3341-XII. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/3341-12>.

21. Про організацію діяльності органів досудового розслідування Національної поліції України: Наказ МВС України від 06.07.2017 р. № 570. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0918-17>.

22. Про попереднє ув'язнення: Закон України від 30 червня 1993 р. № 3352-XII. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/3352-12>.

23. Про порядок відшкодування шкоди, завданої громадянину незаконними діями органів, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, органів досудового розслідування, прокуратури і суду: Закон України від 1 грудня 1994 р. № 266/94-ВР. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/266/94-%D0%B2%D1%80>.

24. Про прокуратуру: Закон України від 14 жовтня 2014 р. № 1697-VII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1697-18>.

25. Про Службу безпеки України: Закон України від 25 березня 1992 р. № 2229-XII. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2229-12>.

26. Про судову експертизу: Закон України від 25 лютого 1994 р. № 4038-XII. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/4038-12>.

27. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02.06.2016 р. № 1402-VIII. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1402-19>.

28. Про Конституційний Суд України: Закон України від 13.07.2017 р. № 2136-VIII. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2136-19/page>.

29. Про реалізацію окремих положень Кримінального процесуального кодексу України: постанова Кабінету Міністрів України від 19.11.2012 р. № 1104. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1104-2012-%D0%BF>.

30. Про затвердження Порядку застосування електронних засобів контролю: наказ МВС України від 08.06.2017 р. № 480. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0860-17/paran7#n7>.

Інформаційні ресурси в Інтернеті:

1. <http://nlu.org.ua> – Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого.
2. <http://www.court.gov.ua/vscourt> – офіційний веб портал судової влади в Україні.
3. <http://www.gp.gov.ua> – офіційний веб-сайт Генеральної прокуратури України.
4. <http://www.kmu.gov.ua> – офіційний веб-сайт Кабінету Міністрів України.
5. <http://www.minjust.gov.ua> – офіційний веб-сайт Міністерства юстиції України.
6. <http://www.mvs.gov.ua> – офіційний веб-сайт Міністерства внутрішніх справ України.

7. <http://www.nbu.gov.ua> – Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського.
8. <http://www.npu.gov.ua/> – офіційний веб-сайт Національної поліції України.
9. <http://www.portal.rada.gov.ua> – офіційний веб-сайт Верховної Ради України.
10. <http://www.pravoznaves.com.ua> – Електронна бібліотека юридичної літератури “Правознавець”.
11. <http://www.president.gov.ua>. – офіційний веб-сайт Президента України.
12. <http://www.reyestr.court.gov.ua> – єдиний реєстр судових рішень в Україні.